



## **De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis**

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||  
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm  
in lucem prodiêre

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

**Surius, Laurentius**

**Coloniae Agrippinae, 1576-**

**VD16 S 10262**

I.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

# OCTOBER.

## MARTYRIVM SANCTI ET GLORIOSI APOSTOLI ET MARTYRIS ANANIAE, *Authore Simeone Metaphraſte.*



VM impius Lucianus in partes Oriētris in Bethagabre i. Octobris  
Exeuthropolis miſſus fuiſſet ab ijs, qui nō minūſ tunc iuxta Meta-  
ſuſceperant idolorum infaniam, quā ſcepra impe- phraſten: La-  
rij, res Chriſtianorum indagabantur maximē. Hic ergo tini cum ha-  
Lucianus ſedens pro tyrannico tribunali, vel ante facta bent 25. Ia-  
verbis ſpirabat vehementer, mala Chriſtianis, vt itā nuarij.  
dicam, fabricans. Literæque & edicta per totam per-  
uadebant ditionem, vt qui nolent quidem ſacrificare  
demonibus, conſiterentur autem Dominum noſtrum  
Ieſum Chriſtum verū Deum, & eum colerent, non ſo-  
lūm acerbiffimis ſubijcerentur ſupplicijs, & per ingē,  
beſtias & mare, & vniuerſam aliam malorum ſpeciem

mortem ſubirent: ſed etiam in alienam regionem proijcerentur ſacra eorum cor-  
pora, canibus & beſtijs propoſita ad deuorandum: & nec in ſua quidem patria con-  
ſequerentur ſepulturam. Ananias ergo diuinus Domini Apoſtolus, qui erat ipſe quo-  
quē vnus ex ſeptuaginta diſcipulis, diuina quadam virtute, & quæ ſub adſpectum  
non cadebat, viſione ex Antiochia, vbi Chriſtiani prima ditatus fuerat appellatio-  
ne, venit Damafcum, vt nec ipſa eſſet expers ſeminum veritatis, & fructus produce-  
re pietatis.

Interim autem Saulus aduerſus chorū Apoſtolorum magis magiſq; parturiens,  
qui & minis in ipſos intolerabilis, & magna percitus erat inuidia, rogauit Pontificem,  
vt mitteret epiftoſas ad, eas quæ illic erant, ſynagogas, vt qui Chriſtianorum opinio-  
nem tenere ſtatuertant, vincti & ſub custodia vel inuiti ducerentur Hieruſalem. Illud  
autem ſapienter adminiſtrantem habuit prouidentiam, quæ etiam ſolet eminēſ deij-  
cere ſemina occaſionum, quandō nouit id, quod eſt euenturum, tendere ad aliquod  
bonum. Ibat itaq; Saulus Damafcum, & cū iam appropinquāſſet ciuitati, videt lu-  
cem cæleſtem, & humi prōcidens, audit. Saule, Saule, quid me perſequeris? &, Surge,  
inquit, & vade ad ciuitatem, & dicerur tibi, quid te oporteat facere. Et cū ſurrexiſ-  
ſet quidem, aperti erant eius oculi: neminem autem videre poterat. Sed ille quidem  
deductus, ingreſſus eſt Damafcum. Tunc dixit ad Ananiam in viſu Dominus: Vade ad  
vicum reſtūm, & Saulo Tarſenſi manibus impositis, aufer ei nubem ab oculis. Nam  
is quoquē erit mihi vas electionis, & portabit nomen meum coram gentibus, & prin-  
cipibus, & filijs Iſrael. Venit ergo diuinus hic Ananias, ſicut ei dictum fuerat à Domi-  
no, & Saulo rursus reddit videndi facultatem. Non ſunt autem ſingula perſequentia,  
cū hæc liceat ſcire ex Actibus ei, qui voluerit. Ille autem & traducitur ad pietatem,  
& nomen ſimul mutat cum moribus, ex Saulo Paulus appellatus: & aſcendit in ter-  
tium cælum: & obit orbem terræ prædicans Euangelium, effectus tantus amore in  
Chriſtum, quantus prius exiſtimabatur rabie aduerſus Chriſtianos, robur corporis &  
animæ magnitudinem per vtrunq; oſtendens. Sic ergo Ananias, cū Paulum ad ve-  
ram deduxiſſet vitam, & dupliciter illumināſſet, & cum hac, quæ videtur luce, eam  
quoquē, quæ intelligentia percipitur, vt Chriſtum videret, præbuiſſet, ibat per Betha-  
gabre prædicans Euangelium, & veluti quadam rationis participe ſægena, diuina ſci-  
licet doctrina, omnes, in quos incidet, trahebat ad Dei agnitionem.

Cū in his autem verſaretur, comprehenditur ab ijs, quorum erat munus venari  
Chriſtianos, & ad filium tenebrarum, nempe Lucianum Præſidem, deducitur. Ille ve-  
rō ſtatim quidem præſidet in frequentiffimo theatro: virum autem plurimū admiri-  
miratur, vt qui videret pulchritudinem quandam ipſo adſpectu apparentem, & lin-  
guam

Nititur im-  
pius Lucia-  
nus blandi-  
tibus Anania  
subvertere.

guam multis scatenem gratijs. Hæc cum vidisset, confugit ad personam benignita-  
tis, & simulat mansuetudinem, intus multam occultas feritatem, & sermonem con-  
uertens ad hilaritatem: Crede mihi, inquit, ô Anania, consulenti ea, quæ sunt tibi vti-  
lia, & cum nostris dijs fœdus iniens, nega eum, quem prædicas, Crucifixum: nec effi-  
cias, vt hæc pulchritudo, quæ est adeo digna vt spectetur, consumatur à tormentis.  
Ille autem: Deum, inquit, verum adoro, eumque colo, & eum solum specto, neque  
fuerit aliquid eo mihi iucundius, cuius ego sum minister, qui etiam ad Pauli agnitio-  
nem, & ad ei restituendam videndi facultatem inferniui, qui Saulus quidem prius no-  
minabatur, Paulus autem à Domino nunc est, mutato nomine, nominatus, vt qui re-  
quieuerit à fluctu ignorantia, ad firmumque & solum portum, nempe Christi mei fi-  
dem, appropinquarit per agnitionem. Præses autem: Videris, inquit, mihi, fretus ma-  
gnitudine & robore corporis, etiam aduersus ipsa supplicia tollere supercilium. Vn-  
de etiam sapientia redacta est ad insipientiam, & abundantem prudentiam consecu-  
ta est, vt video, leuitas. Hæc cum audisset magister veritatis, oculis & manibus statim  
in cælum sublatis: Domine Iesu Christe, inquit, Deus virtutum, nunquam me suis re-  
tibus comprehendat inimicus: sed mihi & propter te pati liceat, & tuis ornari cor-  
onis, & coniungi choro tuorum discipulorum. Atque ille quidem sic orabat assidue:  
sed preces exceperunt protinus plagæ in nudo dorso. Præterea autem præcones quo-  
quæ acclamârunt: Pære Præsidi, & dijs sacrificia præpotentibus. Anania autem sensim  
mouebantur quidem membra: citra locutionem verò preces fursùm mittebantur  
ad Deum.

Verberatur  
dorsum ei<sup>9</sup>.

Egregia ei<sup>9</sup>  
constantia.

Laceratur  
vnguis &  
aduritur.

Dij gētium  
ligna & la-  
pides opera  
manuū ho-  
minum.

Jerem. 10.

Lapidib<sup>9</sup> op  
primitur.

Cum autem & tormētis & minis esset superior, & existimabatur fore, vt prius defe-  
cerent percussores, quàm plagis defessus esset is, qui percutiebatur, à tormentis qui-  
dem discipulus simul & martyr relaxatur: ad blanditias autem rursus vulpes, Præses,  
inquam, conuertitur. Sed nunc saltem, dicebat discipulo, ad te redi, & tuæ parce ani-  
mæ, & miserere tuæ pulchritudinis, quæ perit miserabiliter. nam te grauiora excipi-  
ent supplicia, iuro ipsos deos. Ille autem magno Christi amore cor inflammatus, for-  
titer & acriter respondit, se non solum dæmonibus non esse sacrificaturum: sed cura-  
turum, vt quoscunq; possit, ad fidem Christi conuerteret. Deinde linguæ quoq; ner-  
uos intendit in Præsidem, & eum verbis ferit acrioribus: Non erubescis, dicens, ô ve-  
rè infelix, & subis fossam pudoris, nunc quidem flagellans, nunc autem blâditijs irre-  
pens, & tanquàm quendam animo tenerum infantē verbis me mollibus demulcens?  
Propter hæc ira correptus fuit Iudex: & iussit nudatum corpus martyris discerpi fer-  
reis vnguibus: præterea autem aduri lampadibus, vt dum corpus paulatim eli-  
quaretur, diuturniores ad cor dolores affluerent. Sed ferreos quidem vngues existi-  
mabat martyr perindè, ac si aliquis alius pateretur. Ignis autem illi quidem cessabat,  
& non tanquàm ignis appropinquabat: in cor autem Tyranni quodammodo pro-  
cedebat, & magis irritabat ad insaniam. Qui ei dicebat: Quousquæ non cedes iussis  
Imperatorum, & quos ipsi colunt deos, ipse quoquæ honorabis? Ille autem: Cur me,  
inquit, eadem & de iisdem sæpenuerò loqui cogis, tanquàm eorum, qui in chorea  
ludunt, sermonis cursum circumagēt? Scias ergò, scias & credas, non solum fore,  
vt nulla re vincar, non pœnis, nō donis, non blanditijs, non minis, neq; vllō alio: sed vt  
eos etiā, qui iam sunt superati, & in errorem sua sponte inciderunt, acerbè defleam, &  
te præ ceteris lugeam, qui nō solum es tibi eausa interitus, sed etiam multis alijs, non-  
nullos quidem inducens, multos verò etiam inuitos cogens suscipere impietatem.  
Nescis, quòd quæ à vobis coluntur, sunt æs & ligna, & lapides, quibus vtens, tanquàm  
materia, homo, qui est Dei figmentum, hæc fabricatur. Quemadmodum ergò nō est  
absurdum, vt opus adoret opifex? aut quisnam homo sanæ mentis, operi suarum ma-  
nuum cultum tribuerit, & bona ab eo petierit?

His seruus interitus magis ad iram commotus, cum desperasset se verbis posse de-  
certare aduersus athletam, vt lapidibus ipsum obruerent extra ciuitatem is, qui erat  
verè lapis, iussit adstantibus. Ille autè etsi ea erat passurus, pro lapidibus linguam  
immisit in eos, qui non sunt dij, dicens: Dij, qui cælum & terram non fecerunt, pere-  
ant. Cum autem in loco fuisset præstituto, & lapidibus obrueretur, manus in cælum  
extendens: Rex regum, inquit, & Dominus dominantium, tanquàm acceptum hoc  
habe sacrificium, nempe hanc, quæ fit per lapides, consummationem. Has statim præ-  
ces Dei coronæ, & ad regnum, quod semper manet, vocatio est consecrata, primò  
mensis Octobris.

Verè

Verè autem beatum corpus martyris quidam ex ijs, qui erant amantes Christianorum, postquam domum reuersi essent liçtores, cum pulchrè sustulissent, & splendidissimè composuissent, in regione Damascenorum deposuerunt in paterna eius hereditate: Ad gloriam patris, filij, & spiritus sancti, quæ est vna & inseparabilis Trinitas. Ipsi honor, potentia, maiestas & magnificentia nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Sepelitur in paterno folio.

VITA SANCTI NICETII TREVIRORVM  
EPISCOPI: AVTHORE S. GREGORIO EPISCOPO

*Turonensi, Lib. de Vita Patrum. Cap. 17.*



I fides dictis adhibetur, relatoribus sacrorum operum pro fidei merito fideliter arbitror esse credendum: quia non omnia, quæ in scripturis leguntur, obtutibus proprijs cerni poterunt: sed quædam ipsius scripturæ relatione firmata, quædam aliorum authorum testimonio comprobata, quædam verò proprij intuitus autoritate creduntur. Verùm quod peius est, qui peruerso sunt sensu, ut scripta non credunt, ita testificata reprehendunt: visa verò, tanquam conficta, fastidiunt, non habentes vel illud in sua credulitate, quod Thomas Apostolus gestabat in corde, dicens: Nisi videro, non credam. Beati quidem, qui non viderunt, & crediderunt: sed ipse saltem, ut vidit, statim credidit. Nam, ut diximus, multi videntes non modò non credunt, sed & derident. Undè & ego aliqua de sancti Nicetij Treuerici sacerdotis virtutibus, virilitate, magnanimitate, sanctitate scripturus, reprehendi ab aliquibus vereor, dicentibus mihi: Tu cum sis iunior, quomodò seniorum gesta poteris scire? Qualiter ad te eorum facta venerunt? Nempe non aliud, nisi conficta à te hæc, quæ scripta sunt, decernuntur. Qua de causa relatorum huius operis in medio ponere cecepsè est, ut hi, qui veritati derogat, confundantur. Nouerint igitur à beato Aredio Abbate vrbs Lemouicinx, qui ab ipso Nicetio Antistite enutritus, & clericatus ordinem sortitus est, hæc, quæ subiecta sunt, me audisse: quem in hoc non credo illum sefellisse, cum per eum Deus eo tempore, quando mihi ista retulit, & cæcorum illuminauit oculos, & paralyticis gressum præstitit, & energumenos, eiectionis dæmonibus, sanæ menti restituit. Nec credendum est, eum mendacij nube obumbrari posse, quem Deus sæpius ab imbrum nube obiectum ita protexit, ut imbutis focijs, ipse nulla stillarum cadentium infusione madereret. Denique si de tali re dubitatur, de beneficijs Dei diffiditur.

1. Octobris.

Iohan. 20.

Aredius Abbas, discipulus S. Nicetij: Eius vita est 24. Augusti.

Aiebat ergò memoratus sacerdos de antedicto Antistite: Multa quidem, dulcissime frater, de sancto Nicetio bonorum virorum testimonio diuulgata cognoui, sed plura meis oculis proprijs inspexi, vel etiam ab eo vix elicita cognoui. Et cum mihi quæpiam de his, quæ per illum Deus operatus est, explanaret, non cothurno iactantiæ tumescebat, sed compunctus corde, cum lachrymis aiebat: Ideò tibi hæc, fili charissime, pandere volo, ut & tu, cum summa conuersans innocentia cordis, similia mediteris. Non enim ad excelsa virtutum Dei contendere quis poterit, nisi fuerit innocens manibus & mundo corde, sicut tenor Dauidici carminis canit. Hæc ergò de eo præfatus relator exorsus est.

Psal. 23.

Igitur sanctus Nicetius Episcopus ab ipso ortus suè tēpore clericus designatus est. Nam cum partu fuisset effusus, omne caput eius, ut est consuetudo nascentium infantium, à capillis nudum quidem cernebatur, in circuitu verò modicorum pilorum ordo apparuit, ut putares ab eisdem coronam clerici fuisse signatam. Exindè studiosissimis enutritus parētibus, literisque institutus, Abbati cuidam in monasterio commendatur, in quo loco ita se deuotum Deo exhibuit, ut migrante Abbate, ipse succederet. Iam verò assumptò Abbatis officio, tantum se talemque ad instructionē atque distractionem fratrum exhibuit, ut non modò agere, verum etiam nulli liceret aliquid vel loqui peruersè, dicēs: Cauenda est scurrilitas, dilectissimi, & omne verbum ociosum, ut sicut totum corpus purum exhibere debemus Deo, ita etiam & os non ad aliud aperiamus, nisi ad laudem Dei: quia tria sunt, in quibus genus dilabitur humanum: aut enim cogitat, aut loquitur, aut agit. Ergò vos, dilectissimi, oportet vitare

Nota re miram in nato S. Nicetio.

Fit monachus, & Abbas.

Tria sunt in quibus labitur genus humanum,

scurrilitatem, malitiam, & omne opus pessimum. Multa & alia exhortabatur fratres, ut eos dignos Domino exhiberet ac mundos.

Ordinatur  
Episcopus  
Treuroiū.

Venerabatur autem eum & Rex Theodoricus magno honore, eò quòd sapius vitia eius nudaret & crimina, castigatusque emendatior redderetur: & ob hanc gratiam, decedente Treuericæ vrbis sacerdote, eum ad Episcopatum iussit accersiri. Dato autem consensu populi, ac decreto Regis, ad ordinandum à viris summo cum Rege honore præditis adducebatur. Veruntamen cum appropinquantibus vrbis, cadente sole, fixis tentorijs mansionem pararent, illi confestim laxatos equos per segetes pauperum dimiserunt. Quod cernens beatus Nicetius, misericordia motus ait: Expellite quanto cyùs equos vestros à segete pauperum: alioquin remoueam vos à communione mea. At illi indignantes, dixerunt: Quænam sunt hæc verba, quæ loqueris? Adhuc Episcopalem apicem non es adeptus, & iam excommunicationem minaris? Et ille: Verè, inquit, dico vobis, quia deliberauit Rex, ut me auulsum à monasterio, huic oneri consecrari iuberet. Fiet quidem voluntas Dei: sed vllius voluntas in omnibus malis, me obistente, non adimplebitur. Tunc cursu rapido abiens, eiecit equos è segete: & sic, cum admiratione hominū illorum, ad vrbem deductus est. Non enim honorabat personam potentis, sed Deum tantum & in corde, & in operibus metuebat.

Nō respicit  
personam  
hominis.

Impositus itaque in cathedra, dum lectionū seriem auscultaret, sensit nescio quid graue super ceruicem suam: cumque bis aut ter manum clam ad tentum iniicisset, nullius rei causam inuenire potuit, quæ hoc pondus inferret: diuertensque caput ad dexteram & laeuam, odoratus est odorē suauitatis. Intellexit igitur hoc onus, esse Sacerdotij ipsius dignitatem. Assumpto verò Episcopatu, tam terribilem se præbuit omnibus, si Dei mandata non seruarent, ut imminere mortem proximam voce præconia testaretur. Super quibus pauca loqui placet ad roborandam Sacerdotum censuram, vel ad instructionem populi, siue etiam ad ipsorum Regum præsentium emendationem.

Seuerum se  
exhibet in  
peccatis co  
ercendis.

Nam cum Theodorico decedente, Theodobertus filius eius regnum ambisset, ac multa iniquè exercebat, & ab eodem plerumque corripere, quòd vel ipse perpetraret, vel perpetrantes non argueret, aduenit dies Dominicus, & ecce Rex cum his, qui ab hoc Sacerdote communioni abesse iussi fuerant, ecclesiam est ingressus. Lectis igitur lectionibus, quas canon sanxit antiquus, oblati muneribus super altare Dei, ait Sacerdos: Non hîc hodiè Missarum solennia consummabuntur, nisi communione priuati, prius abscedant. At Rege renitente, subito exclamat vnus de populo, arreptus à dæmone puer iuuenis: cœpitque voce valida inter supplicia torturæ suæ, & sancti virtutes, & Regis crimina confiteri: dicebatque Episcopum castum, Regem adulterum: illum timore Christi humilem, hunc gloria regni superbum: illum sacerdotio impollutum, à Deo in posterum præferendum: hunc, ab authore sceleris sui velociter elidendum. Cumque Rex timore concussus, peteret ut hic energumenus ab ecclesia eijceretur, dixit Episcopus: Prius illi, qui te secuti sunt, id est, incestuarij, homicidæ, adulteri, ab hac ecclesia extrudantur, & hunc Deus filere iubebit. Et statim Rex iussit omnes hos, qui Sacerdotis sententia damnati fuerant, egredi ab ecclesia. Quibus expulsis, iussit Sacerdos dæmoniacum foras extrahi: sed cum apprehensa columna, auelli à decem viris non posset, sanctus Dei sub vestimento suo, propter iactantiam, faciens Crucem Christi contra dæmonem, relaxari præcepit. Qui protinus corruens cum his, qui eum trahere nitentur, post paululum sanus erectus est.

Nota rem  
admirandā.

Signo Cru-  
cis sanar' dæ-  
moniacū.

Deinde post acta solennia requisitus, nunquam reperiri potuit, nec vllus sciuit vnde venerit, vel quò abiërit. Coniiciebatur igitur à plurimis, eum à Deo missum, qui Regis Sacerdotisque opera non taceret. Vnde factum est, ut Sacerdote orante, Rex mitior fieret, pastorque à Domino remunerandus, dignè propheticum illud audiret: Qui reddiderit preciosum de vili, tanquam os meum erit.

Terem. 15.

Quotidiè autem prædicabat Sacerdos populis, denudans crimina singulorum, & pro remissione deprecās assidue confitentium. Vnde aduersus eum sapius odij virus exarsit, quòd tam veraciter multorum facinora publicaret. Nam plerumque se persecutoribus vltro obtulit, & gladio exerto ceruicem præbuit: sed nocere ei Dominus non permisit. Voluit nanque pro iustitia mori, si persecutor fuisset infestior. Aiebat enim: Libenter moriar pro iustitia. Sed & Clotarium Regem pro iniustis operibus sapius excommunicauit, exiliumque minitante eo, nunquam est territus.

Capit' mori  
p' iustitia.

Excommu-  
nicat' regē.

Quodam

Quodam verò tempore, cum iam ad exilium ductus, ab Episcopis reliquis qui adultores Regis effecti fuerant, remorus esset, atque à suis omnibus derelictus, vni Diacono, qui adhuc persistabat in fide, ait: Quid tu nunc agis? Quare non sequeris fratres tuos, ut eas quò volueris, sicut illi fecerunt? Qui ait: Viuit Dominus Deus meus, quia vsquequò spiritus meus intrà hos artus contentus fuerit, nunquam derelinquam te. Et ille: Quia, inquit, hæc dixisti, dicam tibi, quæ Domino reuelante cognoui. Cras enim in hac hora, & honorem recipiam, & Ecclesiæ meæ restituar. Hi autem, qui me reliquerunt, cum magno pudore ad me confugient. Præstolabatur itaque Diaconus rem promissam attonitus. Quod postea est expertus. Illucescente enim die crastina, subito aduenit legatus Sigeberti Regis cum literis, nuncians Regem Clorarium esse defunctum, sequere regnum debitum cum Episcopi charitate debere percipere. Hæc ille audiens, ad Ecclesiam regressus, potestati restituitur: confususque his, à quibus derelictus fuerat, omnes in charitate recepit.

Iam verò quàm fortis fuerit ad prædicandum, quàm terribilis ad arguendum, quàm constans ad sustinendum, quàm prudens ad docendum, quis euoluere queat? Vnus enim ei semper erat rigor in prosperis & aduersis: nec minitantem timuit, nec à blandiente delusus est. Verè autem (ut aiebat relator ille memoratus) fuit, iuxta Paulum Apostolum, iniuriatus periculis fluminum, periculis latronum, periculis in ciuitate, periculis in falsis fratribus, & reliqua. Nam quadam die dum Mosellam fluium nauigio transiret, inter pilas pontis fluctuum actus impulsu, palmis tantum pilæ adhæsit, pede continens nauem: & sic ab intuentibus iam ad demersionem paratus, erutus est. Quod non sine tentatoris insidijs se pertulisse ferebat. Sed & ipse auctor criminis plerunque se obtutibus eius nociturus ostendit. Nanque dum quadam die iter ageret, descendens ab equo, inter vepres cõdensos ventris purgandi gratia est ingressus: & ecce adsistit ei umbra teterrima, statu procera, crassitudine valida, colore tetra, quæ oculorum scintillantium immensitatem in modum tauri petulantis habebat, ore patulo, quasi ad deglutiendum virum Dei parata. At illo faciente signum Crucis econtrà, in modum fumi ascendentis euauit. Quo non ambigitur ipsum ei sceleris principem fuisse monstratum.

In ieiunijs autem valdè (ut diximus) fortis erat. Nam ceteris reficientibus, sæpè ipse contecto capite à cucullo, nè agnosceretur in publico, cum vno tantum puero sanctorum basilicas circuibat. Sed & curationum gratia data est ei à Deo. Dum autem hæc in illo, ut supra diximus, habitu sanctorum habitacula circuiret, ad templum sancti Maximini Antistitis accessit. In cuius atrio post multas debacchationes tres energumini pressi sopore quiescebant. Cernens igitur eos somno deditos, fecit signum Crucis econtrà: statimque expergefacti, eleuantes in sublimem voces, datò impetu ad vomitum, emundati sunt. Cum autem lues inguinaria Treuericum popululum in circuitu ciuitatis valdè vastaret, & Sacerdos Dei pro ouibus commissis Domini misericordiam imploraret assidue, factus est sonus de nocte magnus, tanquam tonitruum validum super pontem amnis, ità ut putaretur vrbs ipsa absorberi. Cumque omnis populus exterritus, in lectulis resedisset, lethiferum sibi interitum opperiens, audita est in medio rumoris vox vna ceteris clarior, dicens: Et quid hîc, ô socij, faciemus? Ad vnam enim portam Eucharius Sacerdos obseruat, ad aliam Maximinus excubat: in medio versatur Nicetius. nihil hîc vltra præualere possumus: Itaque sinamus hanc urbem eorum tuitioni. Hac voce audita, statim morbus quieuit, nullusque ab eo vltra defunctus est. Vndè non ambigitur, virtute memorati Antistitis ciuitatem fuisse defensam.

Inuitatus autem quodam tempore Sacerdos à Rege, dicit suis: Quærite nobis piscium multitudinem in abundantia, ut euntes ad occursum Regis, & nostrum expleatur debitum, & amicis ministretur assatum. Dixeruntque ei: Lapsus noster, in quem pisces decidere soliti sunt, prorsus desertus habetur: sed & materiæ ipsæ de locis suis amnis impetu euulsæ noscuntur. Non est igitur, qualiter iussio vestra adimpleatur, dum non est in promptu, quomodo capiantur quæ præcipis. Ille verò hæc audiens, ingressus in cellulam suam, vocauit puerum, & ait: Vade, & dic cocorū præposito, ut exhibeat pisces ab amne. Qui iussa referens, derisus est ab homine. Reuerso autè ait Sacerdos: Scio quia locutus es ea, quæ præcepi, sed audire noluerunt. Vade rursus, & dic eis ut eant. Cumque bis aut tertio hanc ordinationem durè susciperent, commoti tandem abiierunt ad lapsum: adspicientesque cum maxima admiratione, inueni-

Prophetia eius.

2. Cor. ii.

Signo Crucis demonē fugauit.

Eodem tres energumenos mundauit.

Nota quid conferant sancti locis, vbi quiescunt.

Magno miraculo pisces inueniunt.

untur per-  
multi.

runt eum ita refertum piscibus, ut decem viri, quæ repperant, vix ferre potuissent. Ex quo manifestum est, quod sancto huic virtus diuina sapius ostendebat, quæ ei opportuna erant.

Visio eius.

Sed nec hoc silendum putavi, quod eidem de Regibus Francorum à Domino ostensum fuit. Vidit enim in visu noctis turrem magnam, tanta celsitudine præditam, ut polo propinqua suspiceretur, habentem fenestras multas, Dominumque stantem super cacumen eius, & Angelos Dei per speculas illas positos. Vnus autem ex eis tenebat librum magnum in manu, dicens: Tantum temporis Rex ille victurus est in seculo: nominauitque omnes viritum, vel qui eo tempore erant, vel deinceps nati sunt: dixitque & qualitatem regni, & quantitatem vitæ eorum: sed & post vniuersiusque nomen semper, Amen, cæteri Angeli respondebant. Sicque prædicta omnia in posterum sunt impleta, quemadmodum sanctus per præfatam reuelationem annunciauit.

Signo Cru-  
cis cõpescit  
fluctus.  
Visio eius  
altera.

Regressus autem à Rege cœctu nauali, obdormiuit. Et ecce commotus vento fluuius, cœpit fluctus in excelsa porrigere, ita ut putaretur nauis ipsa demergi. Sacerdos autem, ut præfati sumus, dormiens somno nescio quo, ut plerunque dormientibus euenit, quasi ab aliquo oppressus est. Excitatus verò à suis, fecit signum Crucis super aquas, & cessauit procella. Deinde suspirans crebrius, interrogatusque à suis, quid vidisset, ait: Silere quidem decreueram, sed tamen dicam: Vidi enim me quasi per vniuersum orbem retia ad capiendum extendere, & nullus erat adiutor meus, nisi tantum hic puer Arelius. Et meritò eum Dominus retificem ostendere voluit, qui quotidie populos ad diuinum officium capiebat.

Nota: S. Ni-  
cæus ad-  
huc vitæ  
inuocatur.

Venit autem ad eum homo quidam, cæsariem barbamque prolixam efferens: protratusque ad pedes eius, ait: Ego sum, Domine, qui in maris periculo positus, tuo adiutorio sum saluatus. At ille obiurgans hominem, cur de eo laudationis huius proferret gloriam, ait: Dic, qualiter te Deus ab hac necessitate eripuit. nam virtus mea nullum iuuare potest. Qui ait: Nuperrimo tempore, cum nauem ascendens Italiam peterem, multitudo paganorum mecum ingressa est: inter quos & ego tantum solus eram inter illam rusticorum multitudinem Christianus. Orta autem tempestate, cœpi inuocare nomen Domini, atque ut me intercessio tua eriperet, flagitare. Pagani verò inuocabant deos suos, & ille Iouem, iste Mercurium proclamabat: alius Mineruam, alius Veneris auxiliū flagitabat. Cumque iam in discrimine mortis essemus, aio ad eos: O viri, nolite hos inuocare. non sunt enim dii isti, sed dæmones. Nam si vultis de præsentis interitu erui, inuocate sanctum Nicetium, ut ipse obtineat cum Domini misericordia vos saluari. Cumque vna voce eleuata in huiusmodi clamore dixissent, Deus Nicetij, eripe nos: protinus mare mitigatum est, ceciditque ventus, ac sole reducto, eò, quod voluntas nostra fuit, nauis accessit. Ego autem voui, nè prius comam capitis tonderem, quam tuis obtutibus præsentarer. Tunc iussu Episcopi tonsuratus homo, Aruernum adijt, vnde se esse confessus est.

Visio in-  
uitatur ad  
cælestia.

Innumera sunt enim, quæ de hoc viro relata à memorato Abbate cognouimus, sed finiendum libellum puto. Cum autem propinquum transitus tempus migrationis suæ cognouisset, fratribus retulit, dicens: Vidi Paulum Apostolum cum Iohanne Baptista inuitantem me ad requiem sempiternam, atque exhibentem mihi coronam cælestibus margaritis ornatam, ac dicentibus mihi viris: Talibus enim speciebus perfrueris in regno Dei. Hæc quibusdam fidelibus referens, post paucos dies modica febre pulsatus, spiritum præmisit ad Dominum: sepultusque est in basilica sancti Maximini antistitis, cuius nunc tumulus plerunque diuinis virtutibus illustratur.

*De eodem ex Gregorio Turonensi, Cap. 94. De Gloria  
Confessorum.*

Miracula  
ad tumulū  
eius.

**N**icetius autem, ut supra diximus, ipsius (Treuericæ) vrbis Episcopus, eleemosynæ, charitatis, sanctitatisque totius refulsit merito, dum in corpore commoratus est. Hic à seculo migrans, ad basilicam sancti Maximini præcessoris sui sepultus est. Ad cuius nunc tumulum vincitorum catenæ franguntur: energiam incurSIONIS diabolicæ patientes, extrusis dæmonibus, liberantur: cæcorum oculi plerunque, remotis tenebris, lumine infunduntur. Nam de periuris quid dicam? Si quis enim ibi falsum iuramentum proferre ausus fuerit, ilico diuina vltione corri-

corrigitur: nec quisquam hæc vel loqui audeat, si conscientia torquente, reum se esse cognouerit, quod ibi sacramentum præsumat exoluere.

VITA SANCTI BAVONIS EGREGII  
CONFESSORIS, AVTHORE THEODORICO  
*Abbate S. Trudonis.*

PRAEFATIO AVTHORIS.

**P**ostquam Dominus & Saluator noster vineam, quam de Agypto Psal. 79.  
in manu valida & brachio extento transtulit, secus arborem viuifi-  
cæ Crucis transplantauit, virgaque petra percussa, hoc est, lancea  
latere Crucifixi Domini perforato, sanguine martyrij & aqua bap-  
tismi eam irrigauit: radices plantatæ terrâ impleuerunt, extensis  
vsque ad mare palmitibus, & vsque ad flumen propaginibus. Quo-  
rum foliū viride non defluet, & in tempore siccitatis non arefcet:  
fructus verò non deficiet: quia secus decursus aquarum plantaræ, irrigantur fonte  
salutari, in vitam æternam saliente. Hac summi patrisfamiliæ vinea longè lateque  
diffusa, cum operuisset montes vmbra eius, & arbuſta eius cedros Dei, nec vllus iam  
terrarum angulus esset, qui non sub vmbra Domini requiescere festinaret, Perses cum  
Scytha, & pellitorum turba populorum stridentia & anhelantia verba in dulce Cru-  
cis fregerunt melos. Præterea quotquot prædestinati erant vitæ æternæ, vt boni pal-  
mites creuere & fructificauere. Ex hac igitur sua vinea omnipotens Deus vnum ele-  
ctum suum palmitem ad nos vsq; extendit, qui scilicet tanto vernat flore, tanto fructu  
exuberat, vt credatur de corpore vitis illius esse, qui dicit: Ego sum vitis vera: vos Iohan. 15.  
palmites. nec dubitetur ad illam verè repromissionis terram pertinere, cuius botrum  
à duobus viris veſte portatum, vetus commemorat historia. Cuius felicem extensio- Num. 13.  
nem & fructum, perfectis etiam viris desiderabilem, de quo securè canimus, Vineæ Cant. 2.  
florentes odorem dederunt: quoddam quasi speculum oculis vestris proponimus,  
vt cum in vmbra eius requieueritis, in speculo quoque internam vestram faciem ad-  
spiciatis, pulchritudinem imitemini, & vt vberius dicam, perfecti perfecto confor-  
memini: dumque dulcem eius odorem hauritis, ipsi quoque Christi bonus odor futu-  
ri, in supernam contemplationem animum extendatis. Etenim ad veram beatitudi-  
nem anhelanti, cui non sufficiat in exemplū beatus athleta Dei Bauo, qui lenocinia S. Bauo spe-  
malè blandientis mundi tam constanti calcavit animo, vt nudus credatur euolasse de culum &  
seculo? Habet in eo miles, quod imitetur: monachus, quod veneretur: habet certè exemplar  
Christianus omnis normam, quæ sequatur: qui eo minus inter quotidiana certamina multarum  
mente trepidabunt, si beati viri triumphum præ oculis semper habuerint positum. virtutum.  
Nunc quia inter Grammaticos rudis miles militare ingredior, Grammaticæ in primis  
excusatum me volo: argumētosam scilicet loquacitatem & verborum nodositatem  
nè requiratis: quia & nemus in templo Domini plantari prohibetur, & ego nihil me Deut. 16.  
iudicauit in vobis scire, nisi Christum Iesum, & hunc Crucifixum. Incongruum verò  
putaui, vt descripturus militem Dei, regulis vincirer Donati, aut Aristotelicis vt pa-  
rèrem argumentis: quia & argumentum seculare perijt, vbi virgo Deum peperit: &  
stultitia est apud Deum, sapientia huius mundi. Vndè in Euangelio pusillus Zachæus 1. Cor. 3.  
visurus Dominum, sycomorum, quæ ficus fatua dicitur, ascendit: quia qui mundi Luc. 19.  
stultitiam eligunt humiliter, ipsam Dei sapientiam cōtemplantur subtiliter: tuncque  
prudenter sycomorum ascendimus, si ad eam, quæ diuinitus præcipitur, stultitiam  
adspiramus. Sed quia stultum est ante historiam effluere, obtreſtantium, quos nullos  
futuros non putamus, meras nanius & caninam facundiã non curamus magnoperè:  
aduersus quos nos facile tuebuntur & fratrum, quorum me, vt hæc auerem, coëgit  
imperiosa authoritas, & semper imperterrita obediens charitas. Nam quia plumbi  
fistula sæpè vsibus hominum aquæ ministrat fluentia, non ab re visum est eis, si relin-  
quentes alijs argenteum cloquium, ipsi de plumbo nostro biberent, præsertim cum Exod. 28.  
& Moyſi lethro aliquid vile locutus sit.

HISTO-

Octobris 1.  
Cap. 1.  
Genus S.  
Bauonis.

Hic videtur  
locus esse  
mendosus.  
\* Alij Agi-  
lulfum vo-  
cant.

Vxorē du-  
cit.

Aglethru-  
dis filia S.  
Bauonis.

Cap. 2.  
Virtutes S.  
Bauonis in  
coniugio.

\* Aliās Agle-  
thrudis

Cap. 3.  
Obit eius  
coniunx.

Pfal. 41.  
1. Tim. 6.

Matth. 19.

Cap. 4.

Gādam, id  
est, Ganda-  
num.  
for. \* Lifam



LORIOSVS Dei athleta Allouinus, cognomento Bauo, ante secularia tempora præelectus & prædestinatus à Deo, Francorum principū genus, & Aufrasiarum Ducum hæres, in Gallia Belgica pago Hasbanienfi, loco haud obscuro natus & altus est, Pelagio, qui beatū Gregorium præcessit, vniuersalem Pontificatum administrante, Iustino minore in sceptris agente, Franciæ monarchiam Clodoueo (fortè Clotario) gubernante. Pater eius \* Eilolphus, mater Adelthrudis dicta est: religionis tam casti amatores, ita continenter limen ecclesiæ calcantes, vt exemplum vetus de Abraham & Sara putares. Ingenti nobilitate, clara domo, ampla possessione ditati, solas diuitias aestimauere cultum Dei. Tali igitur stirpe generatus cum adoleuisset vir Dei Allouinus, vxorem ducit nobilissimis aequè ortam natalibus, filiam videlicet Adilionis, per idem tempus famosi Comitis. Decursu temporis filia eis nascitur Aglethrudis, & ipsa à Deo præelecta, & virginitatis centesimo fructu, vt post patuit, remuneranda. Denique primo ætatis suæ tyrocinio inter ipsa crepundia, quæ qualis ve futura, quomodo victura, qua lege virginitatem suam esset conseruatura, Angelus Domini certa ei præscripsit regula. Nec defuit prudenti adolescentulæ omnipotentis dextera, quæ membra animaret iuuenilia, & eleuaret ad summæ perfectionis fastigia intantum, vt in principio conuersationis nouellæ ipsis quoque parentibus propositum fieret imitabile.

Cœpit exhinc beatus Bauo animum ad superna inflectere, mundi deliciarum tædere, balteum militare rariùs cingere, circi frequentiam declinare, non scenæ spectaculo, non theatri luxuriæ locum dare, aduersus spiritalia nequitia, verbi Dei gladium sumere, iustitiam pro thorace indui, equitatem semper habere in manibus profecto inexpugnabili, leuiaque quotidiana peccata amarissimis lachrymis diluere, prioris vitæ pœnitere, ecclesiæ frequens adesse: semper de Deo studebat aliquid aut audire, aut interrogare: de virtute in virtutem ascensiones in corde disponere, ieiunia cum fructu eleemosynarum frequentare, sic vnicuique virtuti, acsi ceteras non haberet, egregiè studere. Animo sic florenti mundus & omnis gloria eius aruerat, domus ingens, ampla possessio penitus viluërat. Iam stiuam aratri teneret, iamque libero gressu ad Antoniorum & Macariorum eremum euaderet, nisi cura coniugis & parux \* Adelthrudis, pedem eius retineret. Viuebat tamen monachum laicus, & inter officiosam populi multitudinem nunquam eum deserbat illa, quam animo conceperat, solitaria eremus.

Interea coniunx, quæ & ipsa viriliter in mandatis Domini militabat, decursu vitæ præsentis stadio, de habitatione tenebrosi Cedar ad brauium supernæ remunerationis asciscitur, & nè malitia muraret mentem eius, de præsentis seculo nequam eripitur. Cuius funus viduus maritus ita ægrè profecutus est, vt propè ipse moreretur: ita se conuertit ad Dominum, vt eius mortem optasse videretur. Tum verò, afflante spiritu sancto, nauigium maris huius seculi totis velis ingressus, quod diu animo deliberarat, præsentialiter exercere non cessat, secunda recusans matrimonia: vt eum intelligeres non diu voluisse seruire officio coniugali: quod nunquam assumpsisset, nisi causa procreanda sobolis. Magno quasi expletus onere, totum se ad Dei cultum conuertere, nihil præter cælum cogitare, & quasi se relictum gemens, frequenter in suo corde clamare: Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Illudque Apostolicum intrà se reuoluens: Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationes & laqueum diaboli: quicquid donatini Regum largitio contulerat, in stipem pauperum transferbat, dans exemplum, quomodo camelus intrare possit in foramen acûs: quomodo animal tortuosum, deposita gibbi sarcina, assumat sibi pennas columbæ, & requiescat in ramis arboris, quæ de sinapis semente succreuit.

Ea tempestate beatus Amandus, vir Apostolicus, & totus ex virtutibus factus, florebat: qui non veritus pro nomine Iesu contumelias pati, quò ampliùs gentilium audiuit debacchari furorem, Gandam accessit, castrum scilicet super duo flumina, Scaldem & \* Legiam constitutum, ipsaque sua nota antiquitate id temporis celebre & famosum. Genus hominum eo superstitiosius, quo animo ferocius: eoque inscium suæ

suæ in Christo redemptionis, quo hætenus ignarum Christianæ religionis. Tradunt hunc locum Caium Cæsarem, Gallia diurno bello domita, condidisse, & ex nomine suo, Gandam nomen ei indidisse. Nam cum in citeriorem Hyberniã, quæ nunc Anglia nuncupatur, arma pararet, illic putavit hyemandum, vel propter sitis opportunitatem, aqua videlicet ac pabulo exercitui satius superque habilem: vel propter maris breuissimum transitum in insulam, sex non amplius milliarijs distantem. Volunt autem alij nihilominus & Ermenricum Regem, quem sedecim Arctoïæ gentes perdomuisse Iordanis Chronographus commemorat, illuc quoque aduenisse, ibique regnasse. Quid horum dicatur verius, dicentium arbitrio relinquamus. Nos verò antiquitatem loci ex eo rectè colligimus, quòd pleraque vidimus ibi reperta indicia, vt <sup>Ferrea calceamenta diuersi sexus & aratris.</sup> potè muri & vasculorum cæsti lateris. Præterea, quod mirum forsitan legenti videbitur, ferrea diuersi sexus & aratris calceamenta, multa que id genus, quæ nos facile in asensum antiquitatis cogunt.

Huc respectu omnia miserantis Dei vir sanctus cum venisset, & locum, in quo totius penè orbis dæmonia quasi in sentinam confluxerant, verbo veritatis expugnaret, parum se videns proficere, (Nam & publicè contumelia affectus & proturbatus est) cum iam manus eius essent graues, sanctum Papam Martinum adiit, multa que de infructuoso in infructuosam gentem suo labore cōquestu, iterum ab eo in opus Euangelij animatur, datis ei suppetias venerabili Archipresbytero Landoaldo & Amantio Diacono. Emenis igitur Alpibus, Galliam ingressi sunt: cumque videret Amandus messem quidem multam, operarios verò paucos, Landoaldum Traiecti reliquit, vbi <sup>Traiectum, ad Mosam, dicit.</sup> & per nouem annos vices Pontificis (Nam Iohannes Episcopus nuperrimè obiit) administravit, vsque ad tempus S. Remacli.

Ipse verò tota spiritum sanctum mente concipiens, Gandam rursus aggreditur, <sup>Cap. 6.</sup> egressa auctoritate à Rege Dagoberto & Aichario Nouiomensium Episcopo, vt qui nollet fidei consentire, cogeretur. Nec defuit cerranti militi suo omnipotentis Dei dextera, que tetigit gentium corda, & assumpsit in partem hæreditatis suæ plebem <sup>Gandauen-</sup> diu fanatico illulam errore. Tandem baptizato populo, sanctæ Crucis erecto vexillo, <sup>ses à sancto Amādo cōuertuntur.</sup> ara Mercurij destruitur, luci succiduntur, fana omnia diruuntur, ecclesia erigitur, consummatur, & in honore beati Petri Apostoli solenniter consecratur. Sic plantata vinea Domini Sabaoth, Clericos in primis, monachos subinde, qui redderent fructum in tempore suo, induxit, & ex postulata Episcopali auctoritate, Papa etiam Martino in ipsum conflente, locum perpetua donauit libertate. Sed nè digressio, quam non inutiliter assumpsimus, onerosa fiat studiosis lectoribus, nunc ad plenariam beati Bauonis conuersionem styllum vertamus.

Igitur beati Amandi fama quodam quasi odore, odore, inquam, sicut agri pleni, <sup>Cap. 7.</sup> cui benedixit Dominus, longè lateque diffusa, sanctus Allouinus aporia seculari non vltra se sustinens retardari, certissimum animæ suæ capit consilium. Nihil cunctatus, longa viarum per dispendia Gandam aduenit, Amandū inuenit, prioris vitæ culpam fatetur, de culpa pœnitentiam pollicetur. Consilium super anima sua require- <sup>S. Bauo it Gandauum ad S. Amandum.</sup> re, eius magisterij vngue scabrosam vitam polire, postremò totum se illi ait velle dedere. Quem vir sanctus deuotè suscipiens, & velut inuentæ oui congaudens, Euangelicam statim ingreditur prædicationem, de contemptu mundi, de appetitu cæli, de tentatione diaboli, de consolatione Dei, & de omnibus, quæ pertinent ad summæ beatitudinis perfectionem, diligenter erudit nouellum adhuc tyrūculum, perfectum postea Christi militem futurum. Et quoniam antequàm incipias, consulto: at vbi consulueris, maturè opus est factu: ille statim velut campus Domini repletus vberitate, & collis accinctus exultatione, in valle animi portans granum frumenti, clamans & hymnum dicens, domum redit ex consulto magistri, & rursus accingitur in opus Dei. Facta solenniter donatione, omnes possessiones suas ad loca sanctorum contrahere: peculiare, quod nullum vel rarum ex priori erogatione remanserat, in vsu pauperum iterum contradere, nihil sibi ex omnibus referuare: postremò sibimetipsi abrenunciare, & crucem Christi lætis humeris portare. Laudent alij Pompeios, Metellos & Marios, triumphali largitione auram popularem venantes: mihi videtur pauper pro Christo Bauo plus laudandus, qui omnem gloriam suam habens abintus, in triumphato seculo præcones habuit sanctorum ecclesias, & mendicantium cateruulas. Quid enim hac virtute mirabilius? quid hac constantia robustius? virum nobilis familiæ & Senatorum genus, tam obfirmato animo pompam seculi & diuitias, in

- quibus totus educatus fuerat, calcasse, ut tum demum se assumaret verè diuitem, cum pro Christo assumpisset spontaneam paupertatem? Alij pecunias mittant, & de superfluis suis aera in Euangelicum corbanan projiciant: teste Veritate, nemo plus misit, quam qui de omnibus nihil sibi retinuit.
- Luc. 21.  
Marc. 12.  
Cap. 8.  
Gen. 8.  
A. S. Amando S. Bauo in Clerum afficitur, & rondetur.  
Catalogus virtutum eius.  
Matth. 5.  
Psal. 64.  
Luc. 12.  
Luc. 24.  
\* calatho,  
Cap. 9.  
Psal. 67.  
Ecclesi. 1.  
Cap. 10.
- Omnibus ergò dispositis & prudenter ordinatis, columba Christi Bauo, assumpto ramo verè innocentia, & quasi relicto coruis seculari cadauere, ad suum spiritualement reuertitur Noë: & cuius pedes iam non habebant requiem in saeculo, arce ostium petit sibi aperiri. Receptus digna cum reuerentia, & requisitus iterum super intentione sua, Clericum ait se velle viuere: ut semel alligatus sub iugo regule, pedem vltèriùs non liceret retrahere, sed spontaneè assumptam necessitatem verteret in bene viuendi voluntatem. Gaius S. Amandus, multa priùs machinamenta diaboli prudenter prærendere, grauem esse ascensum, quem vellet arripere, de casu timere: inceptum quidem facilem, finem verò prædicabat esse difficilem. Vbi videt eum nihil cunctari, sed ad omnia sustinenda paratissimi esse animi, gratias agens Deo, (qui quos prædestinavit à principio, hos etiam elegit in nouissimo) quasi charissimum amplexatus filium, inducit in Dominici scholam seruitij, quam primam omnium constat eum rexisse in ecclesia Gandensi. Ibi ante aram beati Petri Apostoli militiam Christi professum, barba & capillo tonsus assumit in Clericatu, & plantat in domo Domini cedrum Libani, redolentem sanctarum virtutum odore inestimabili, & crescentem robore imputribili. Denique statim ut ingressus est sanctitatis viam, firmis gressibus ire in magistri sententiam, & quasi nauim corporis optato iam collocasset in litore, omnium bonorum, quas olim collegerat, merces exponere, humilitatem ostendere, patientiam exercere, charitatis latum mandatum ex præcepto Dei extendere vsq; ad inimicū: solus ipse omnibus seruire, gloriam virtute superare, & ab his diligi, quos videbatur præcedere. Creber in oratione, iugis in legis Dei meditatione, paratus omnipotenti de reddenda ratione: ut ex diuersis virtutibus vnum hominem compactum putares. Nec facile docebat, quod non didicerat: sed quocunquè diuini factor germenis ibat Amandus, illuc studens subsequi, & indiuisibiliter adherens magistri lateri, ardebat sanctæ prædicationis adipè repleti. Et quia flumen Dei repletum est aquis, cum spiritu sancti gratia riuos eius inebriaret, ac multiplicaret genimina, in stillicidijs tanti magistri latebatur germinans cor discipuli, & pinguescebant speciosa deserti ad germinandum germen Domini. Accendebatur planè in eo ignis ille Euangelicus, quem Iesus veniens in terram fidelium mittere, voluit vehementer ardere: quo repleti discipuli in via, dicebant secunda conscientia: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis? Quoties verò lassos artus & confecta ieiunijs membra modico sopore resciceret, nudo recubans in caspate, Christum estimabat secum iacere, castigans delicati corporis carnem, & redigens in spiritus seruitutem. Populares auras & peccatoris oleum, velut spiritum nequam, fugere: clauso etiam ostio labiorum, in cubiculo pectoris Deum patrem sine intermissione orare: nunquam à bono opere, semper intentum spiritus arcum, relaxare: quotidie diabolum in pugnam pronocare. Dicant alij, quod estimant: mihi videtur inter tot cruces positus athleta Dei Bauo, merito computandus in illo admirabili \* catalogo, qui & lilio confessionis, & rosa decoratur martyrij.
- Etenim de virtute in virtutem proficiens, & nouum aliquid quotidie de Deo audire, videre & agere gestiens, ex consensu sui Amandi, loca sanctorum & vicinos cœnobitas iterum accingitur circuire, si fortè contingeret aliquid antè inexpertum vel intentatum inuestigare, ad quod agendum meritò se animare deberet. Denique licet pro morum & conuersationis honestate iam requiesceret inter medios clericos penne columbæ deargentatæ, nihil tamen satis factum estimare, si quis quid boni posset agere, ad quod agendum ipse non valeret aspirare. Nam quia iuxta Salomonem, qui addit scientiam, addit dolorem: omne quod de scripturis sanctis percipiebat, dolor illi de retrò diebus erat, reputans omne illud tempus in vacuum se cucurrisse, quod sine pœnitentia sibi videbatur quasi perdidisse. Tum verò pellem carnis extendere in ligno tympani, quotidiana Deo hostia fieri, & velut apes magni ingenij, virtutum flores vndecunquè colligere, & in alucrio melliti cordis comportare. Nulli eorum, quos aiunt anachoretas, inferior cum esset, eremum ceu paradysum Dei concupiscere: illos solummodo reputans cum Deo habitare, quibus contigisset hominum frequentiam declinare.
- Capta igitur temporis & loci opportunitate, saltum, quem Beilam nuncupant, ingressus

gressus est: vbi repente in remotiori deuexa vallis latere annosa fagus oculis eius offertur, cuius concavitatis pedum non minus sex spatiosa altitudo, in modum fornicis camerata, & quæ hominem erectum posset in aluo sustinere. Hoc quasi habitaculum ab Angelis Dei sibi reputans præparatum, ingreditur tanta cum iucunditate, velut si totius orbis delicias angusto secum clausisset in pariete. Per aliquot dies occultus, latere non potuit, & cum à populo frequentaretur, infelicem esse se iudicans, nocturno silentio iterum loco cedit. Est vsque hodiè eandem miræ magnitudinis fagum videre, quæ in æternam huius sancti Dei memoriam adhuc continet in se antiquum altare, vbi & presbyter parochiæ frequenter ecclesiam euocat, & communicat. Nec desistit arbor contra morem, tam annosa, adhuc florere & germinare, in qua latuit flos ille, de quo dicitur: *Florere flores quasi lilium. Quorum florum amoenitate delectata, in Epithalamio suo loquitur sancta Ecclesia: Fulcite me floribus, stipate me malis: quia amore langueo.*

Intra arborem sese includit S. Bayo.

Ecc. 39.  
Cant. 2.

Igitur inde digressus, longa rursus per dispendia aliam requirit eremum athleta Dei Allouinus, Medmedung nomine, à sua Ganda distantem duorum tantummodò milliariorum itinere. Locus in densissimum nemus syluescens, vasta & penè inaccessiblei palude distentus, pomorum quoquè quæ gignit saltus, & nucum ferax, præterea amnis leni murmure præterfluens, facile habitationem suadent. Ingreditur cum sarculo, humum sarrit, cellulam permodicam erigit, & in ea se quasi sepelit. Cibos saltus ministrabat, amnis potum. Vestimenta ipse detulerat secum, fagum & cilicium, quæ non frigus arcerent, sed nuditatem prohiberent: non mollitiem suaderent, sed carnem domarent. Sic aliquandiu ignotus cum mansisset, iterumque fama vulgante vtriusque posse latere desperaret, comperto quòd beatus Amandus monachos in Gandensi ecclesia substituisset, & venerabilem virum Florebertum in Abbatem ordinasset: (Nam quia ipse incumbere prædicationi, necesse visum fuit constituere, qui prouideret nouellæ adhuc plantationi) tum verò magno se æstimans quasi donatum munere, ad locum professionis suæ statuit redire, ibique qui supererat, reliquum vitæ cursum percurrere.

Cap. 11.

Viuir in loco solitario.  
Cibus & vestes eius.

Reuersus itaque, quasi Angelus Dei, vt verè erat, recipitur: receptus, hospitio inducitur: inductus honoratur, nec vllum antè habuere gaudiū capitalius, quàm quòd talis vir in contubernio eorum est receptus. Dehinc Abbatem in colloquiū euocat, reditū sibi causam explicat: familiarem sibi fieri cellulam ad commanendum petit & impetrat. Quis enim non modò monachorū, sed & Clericorum, Bauonis non desideraret contubernium? Viua vox, manus liberalis, vultus grauis, humilitas inæstimabilis, iucunditas irreprehensibilis, & nescio quæ extra hominem hominis habitudo, desiderabilem eum fecerat omnibènè viuenti in Domino. Cum autem siue ex amicitia familiari, siue ex regulæ præcepto obtemperanter fratres accingerentur in ædificanda cellula viri Dei, ad declarandum electi sui meritum, omnipotens virtus tale ostendit miraculum. Laica persona Artinus, sabulum & lapides plaustro aduehens, latratu canum impediatur. Cumque grauius vrgeretur, & longiori mora teneretur, ore procaci murmurare, & nescio cuius susurrij maledicta in sanctum virum euomere: permixtus diabolus, qui dolebat sana dirui, & ecclesias Sanctorum erigi, hominem vehiculo proturbatum, mole desuper ponderis & iumentorum incursum relinquit mortuum. Euocatus populus, cadauer conclamatum naui imponunt non sine miseratione: & in domum suam perducto, aliud nil erat, quod cogitarent, nisi de sepulcro.

Cap. 12.

Redit ad monasteriū suum.

Doler diabolus sua sana dirui.

Vbi id Bauoni nunciatum est, tum verò dolere, triftari, & ingemiscere, & velut si in sanguine virorum fortium, ad hauriendā aquam de cisterna Bethleemica misisset, reatum suum accusare, sibi defuncti sanguinem imputare: & totis ad Deum conuersus visceribus, Eia, ait, Domine, cur recepturus animam eius, celasti me? Iubet dehinc cadauer ad se inferri, & clauso ostio, cæteros amoueri, ipse solus super exanimem extendi: & accenso igne spiritus sancti in cordis altari, lachrymarum ligna vberim subijcere, seipsum in holocaustum imponere, & adipes pacificorum Deo adolere: appendens scilicet thymiama orationis in auro preciosa fidei, qua sciebat omnia possibilis credēti. Vix trium horarum spatium intercesserat, orationem necdum terminauerat, cum mors legem pati coacta, restituit quem rapuerat, Artinus surgit, & ambulat. Fit strepitus populi: omnis ætas, omnis sexus concutitur nouitate miraculi, & in ore omnium sonat laus Dei. Mirum spectaculum, & ad roborandos nascen-

Cap. 13.

2. Reg. 23.

Marc. 9.

Excitat mortuum precibus suis.

- tis Ecclesie filios congruum: qui in huius resurrectione speciali, cogebantur non  
 habitare de sua & omnium resurrectione generali. Erat etiam in sancto viro prædica-  
 bile illud intueri, quod cum in eius laudē omnis vox, omnis lingua consonaret, tanta  
 se abiecit humilitate, vt resuscitati statum, suum reputaret casum, si vel leuis ventus  
 auræ popularis intraret ad tangendā radicē humilitatis. Cuius enim mentem, cuius  
 animam ad tam mirificæ virtutis insigne non concuteret turbo fauorabilis procel-  
 læ, nisi qui domum suam constituisset in fundamento petreæ? Petra autem erat Chri-  
 stus. In cuius summo cacumine cum quiesceret vir sanctus, firma niti radice, nihil  
 de se præsumere: totum quod erat, eius gratiæ attribuere: & cum exaltaretur extra  
 se, in se tamen humiliari vsquequaque. Qui merita sanctorum ponderant ex virtute  
 miraculorum, vel istius æstimatione miraculi concedant nostrum Bauonem sanctis  
 omnibus iure comparari: in prophetis Eliæ parem, Eliseo æqualem: in Apostolis Pe-  
 tro non inferiorem, Iohanne concedant non minorem, quem iure sanctis omnibus  
 in vnus resurrectione mortui comparandum æstimamus. Illi plures suscitauerunt,  
 iste vnum. Ipsi, quod illius factis cogebat necessitas: iste, quod huius temporis expe-  
 tebat humilitas. Etenim si ad hominis respicimus meritum, & qui plantat, & qui ri-  
 gat, nihil sunt absque eo, qui dat Deus incrementum. Rursus, si miracula velimus de  
 numero pensare, poterat vtrique multorum cadauera orando suscitare, qui innume-  
 ras vsque hodiè animas, pondere peccatorum mortuas, & quatruiduo in fœtore se-  
 pulas, amoto desperationis lapide, non cessat viuificare, & auctori suo sanctis præci-  
 bus reassignare. Nam quid à Deo obtinere non posset, qui verum spiritus sancti ha-  
 bitaculum factus fuerat? Quid patrem non exoraret, qui carne superata, deus ipse in  
 adoptionem filiorum Dei transierat, dicente Psalmista, Ego dixi: Dij estis, & filij ex-  
 celsi omnes?
- Ad alia vt transeamus: quadam die habitaculo egressum, obuium contigit habe-  
 re seruulum, quem aliquando neglecta re familiari, causa supplicij ad nundinas vena-  
 lem iusserat exponi. Quem vt vidit, ac si ipsum Christum in mortem vendidisset, ama-  
 rissimas lachrymas fundere, raptò cursu & fiducia, pedibus eius se prosternere, fateri  
 culpam, excusare ignorantiam, & petere veniam: illudque cogitans, sanguine san-  
 guinem lauare, forpicem & flagellum in manibus eius ponere, vt vindicaret in vendi-  
 torem Christiani sanguinis, sacris verbis obsecrare. Seruus econtrà recusare, pecca-  
 tum ex corde, quod in se erat, condonare, libenter ei nunquam seruiturum sponde-  
 re in contumeliam sui quondam & adhuc domini, nec id vnquam aiebat sibi posse  
 persuaderi. Ille verò, (vt qui nunquam cessaret desiderare passionibus Christi com-  
 municare) non desistere, dum mira eloquentia expugnaret nolentis animum, & co-  
 geret magis, quam peteret, in suum supplicium. Quid multa? Vincitur manus, liga-  
 tur pedes, totum corpus in sublime leuatur, pœna crudelissima afficitur, & quasi in  
 pilam, cum nil nisi Deo gratias ageret, contunditur: postremò in morem latronum  
 totum caput detondetur. Hæc tua sunt, Iesu bone, opera: hic tuus est ignitus  
 amor, quo ardentes omnes electi tui, ipsam quantum raram peccatorum rubigi-  
 nem decoquant fornace tribulationis, aurum mundum futuri in die tremendæ ex-  
 aminationis. Tunc in libro dexteræ tuæ inuenietur Carmen & Væ: Carmen vide-  
 licet electorum, qui triumphato seculo, laudabunt viuentem in secula seculorum:  
 Væ miserorum, quorum mors in mortem pessima, quorum quotidianum & omni  
 massa ferrea grauius peccatum ne vna quidem abluit lachrymula, nec vna extinguit  
 fructuosa eleemosyna, nedum spontanea pro Christo supplicia. Itaque in huius no-  
 stræ infirmitatis consideratione libet cum Apostolo exclamare: Infelix ego homo,  
 quis me liberabit de corpore mortis huius? Et quia imperfectum nostrum viderunt  
 oculi tui, Domine, dicamus quod sequitur ex consolatione: Gratia Dei per Iesum  
 Christum.
- Tandem gloriosus Dei athleta Allouinus de hoc suo eculeo depositus, confra-  
 cta & excruciatam membra iubet recipi in illa sua nobili noua cellula, quæ in fundatio-  
 nis suæ principio honorata est reuiuificati hominis miraculo, & in consummatione  
 venerabili & verè prædicabili supplicio. Dehinc paulisper spiritum cum recepisset,  
 quasi necdum ad purum argenti sui scoriæ excoxisset, nihil que satisfactum sperans:  
 adhuc iubet admoueri neruum, quem vulgò appellant cippum, & in eo venerabi-  
 les illos pedes arctari: qui in Sion specula constituti, superni regni pacem euangeli-  
 zare poterant in populo Dei. Quid de huius sancti viri factis alij æstimant, ignoro:  
 ego

1. Cor. 10.  
Humilitas  
eius quâta.

1. Cor. 3.

Psal. 31.

Cap. 14.

Eccè mirā  
penitenti-  
am ob ven-  
ditum olim  
seruum no-  
xium.

O immen-  
sam chari-  
tatis vim.

Ezech. 2.

Psal. 33.

Rom. 7.

Cap. 15.

Cippo vult  
constringi  
pedes tuos.

ego plùs stupeo Bauonem libenter vapulantem, quàm mortuum viuificantem: plùs admiror spontè cippo constrictum, quàm totius populi fauore celebratum. Itaque quatuor ferè menses in hoc retrusus carcerali agone, cum quotidie penè moreretur, pœnam pro delicijs habebat, fessa licèt lingula nunquàm laudem Dei tacebat. Nimirum sanctissimi corpusculi lutum, igne desupèr spiritus sancti in testam induruerat. Ideoque mirum in modū cum cruciaretur, fortior fiebat, vt putares eum cum Apostolo dicere: *Quandò enim infirmor, tunc fortior sum & potens. consideransque quo cursu felicitas euolet, quæ ante humanos oculos quasi permanens pollet, com- plebat eas, quæ deerant, passiones Christi in carne sua: vulneratusque mentem ma- terna charitate, æstuabat desiderio contemplationis supernæ.*

Accersito dehinc sancto pontifice Amando, & venerabili Abbate Florebeto, non modò pedum, sed & totius macerati corpusculi integram reclusionem obse- rat, & vix aliquandò impetrat. Arctam specum medio domùs æquore ad capacita- tem erecti hominis effoderat, quæ introgressum non nisi stantem sustineret, & quasi Crucifixi corporis suspensum vultum in neutram partem deflecti permetteret. Eam orationis crucem sibi preparauerat: in ea inter canonicas horas suspendi magis, quàm stare elegerat. Nec facile labor, licèt difficilimus, dissuaderi: quia menti to- tum iam seculum in Christo triumphanti, nil poterat laboriosum videri. Data die euocato Clero & populo, cum Crucibus & thymiamaterijs, vniuersoque ecclesiasti- co apparatu ad reclusionis cellulam conuenitur, & sancti Pontificis manibus hostia Christi Bauo, teste Ecclesia, sepelitur magis, quàm recluditur, quinto Idus Nouem- bris, qui erat annus sexcentessimus vicesimus nonus Dominicæ incarnationis. Sepeli- tur, inquam, seculo, viuis Deo: cui quia indefinenter adhæserat, vitam certè suam fursum absconderat.

Reclusus ergò non sine lachrymis & multorū admiratione, qui viderent in confe- cto & penè carioso corpusculo tantum vigoris inesse: tum verò demum in summa quietis portum reputans se constituisse suum nauigium, tanto ad authorem suum sus- pirare acrius, quanto licebat remoto securius. Iuxta magnum Oratorem, vereor nè officium putetur ambitio: & quod illius exemplo facimus, qui ait, *Laudate Domi- num in sanctis eius: appetitu gloriæ videamur facere, nec rerum veritatem, sed offi- ciosam verborum insinuare. Animaduerte, quæso, prudens lector, in milite Re- gem laudari, & in sanctis Deum honorari: & quia cum sit bonum, Regis secretum ce- lare: gloriam tamen Dei honorificum est annunciare. Verum qui nos calumniabi- tur verba quasi multiplicare, patet liquidò, quàm non erubescat electis Dei deroga- re: quibus tanto fuit facilius, non modò carnem domare, sed penitus expugnatam, in virum perfectum mutare, quanto incorporatiùs vnum facti erant cum omnipo- tente, qui genus mortalitatis Adæ veniens in filiationem Dei formare, dicebat: *San- cti estote, quia ego sanctus sum. & Confidite, quia ego vici mundum. Quicquid di- xero, certè minus est. nam etsi omnia corporis mei membra lingua essent, nil vtique dignum de hoc inuidiosissimo Dei athleta pronunciarent. Cuius cibus, panis infer- mentatus, & medietatem cinis: potus, aqua non nisi ad mensuram sumpta. Vigiliæ semper vsque ad defectionem: somnus vix pertingebat vsque ad refectionem, vt ma- gis eum aliquid meditari, quàm dormire putares. Lectisternia, humus & cinis insper- sus. dicebat enim, Christianū non debere in delicijs iacere, cuius gloria scœnum, cuius finis quotidie festinaret in cineris interitum. Defesso capiti lapis orarium: tegumen- tum erat illud sanctissimum cilicium. Continentia talis, vt pene mēsuram excederet: patientia talis, quæ nunquàm tribulationibus cederet, sciens illud Esaiæ: *Qui ab lacta- ti estis à lacte, qui abstracti ab vberè, tribulationem super tribulationem expectate, spem super spem. Habensque thesaurum in vase fictili, donèc mortale hoc indueret immortalitatem, & corruptiuum hoc vestiretur incorruptionem: nunquàm de su- perueniente carnis molestia dolere, sed semper ad sperandum in Deum se animare, dicens spiritui: Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi. Lachrymas tam largo fonte fundere, vt putares in eo completū illud Psalmiste: *Lauabo per singulas noctes lectum meum: lachrymis meis stratū meum rigabo. Velut adeps à carne separatus, & charitati incorporatus, optimam hanc hominū sibi iniunxerat prouinciam, discor- dantes in pacem conciliare: pace Deum videri, pace ad cœlestia, prædicans, transiri: sal terræ cum esset, infatuatorum stultitiam defricare, animorum quotidie putredi- nes resicare, & pœnitentiæ medicamento non cessabat curare. Confluebat autem****

ad eum tota penè vicinia, nobilis & ignotus, mixtum gènus, integros dies & noctes excubabant pro foribus. Nunquam sine egeno mensula: nunquam sine hospite fuit eius cellula. Præter ea, quæ extrinsecus erant instantia, quotidiana eius sollicitudo omnium ecclesiarum: super quas ita inuigilauit, ita se afficiebat, tanquam si solus ipse pro eis debitor esset respondere. Quo autem dolente non doluit? quo frigente non aluit? quo patiente non pertulit? quo egente non eguit? Breui vt concludam sermone: cum omni fortuna prælium conseruit nimis acre: tristis nè opprimeret, aut iucunda nè corrumpere. Infrà non substitit, vltra non est processus: medium firmis occupauit viribus. Verè felix, verè dignissimum omnipotentis Dei domicilium, tot tantisque virtutum odoramentis repletum.

Cap. 18. Qui cum supremi operis iam teneret fastigium, & quod perfectis viris posset sufficere, in diuinæ scalæ ascendisset gradum: quasi nil coepisset, aliud exquirat tormentum, tantum scilicet prædicabile, quantum nouum & mirabile. Lapidem iubet deferri, quem manibus libratum cum non sufficeret ei, quod volebat, ponderi, alterum pro eo, diuorum qui esset hominum onus, præcepit importari. Hunc inter frequentes genuflexiones & perpetuas preces brachijs tenebat, & eo non modò se lassabat, sed penè mortificabat. Nec poterat tamen in lapidis onere sancta manus deficere, quam sustinebat lapis angularis, qui facit ytraque vnum. Tum verò si quis obijceret, cur seipsum adeò excrucietur, non bonam esse virtutem, quæ modum excederet: prudenter respondebat, Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Audenter dico: qui se ita quotidiano afficiebat martyrio, si Deciana aut Diocletiani habuisset tempora, spontè omnia præuenisset tormenta: non rōgos, non eculeum, non certè bestias refugisset, aut gladium. Nec carebit gloria martyris, qui in confessione deitatis aëreas potestates fortiter debellauit, & scuro protectus iustitiæ, imperterritum latus opposuit monstis spiritualis nequitiae. Quas autem cruce non pertulit, quos ignes non pertransiit, cuius tota vita super terram militia fuit? Quam ita exercuit, vt cum quotidie moreretur, fiducialiter tamen ad Deum diceret: Proba me Domine, & tenta me, vcrenes meos & cor meum.

Cap. 19. Nec defuit tentatio, quam statim in ipso principio viriliter debellauit & vicit in Domino. Nam tortuosus ille serpens, cuius sunt mille mæandri, videns & ingemiscens de se triumphari, bona Dei permissione, sed mala sua fretus voluntate, animatur iam senem & emeritum Christi militem in pugnam euocare. Cellulam quasi quidam turbo aggreditur, furores iaculatur, stygios minatur ignes. Ille nihil moueri, nihil penitus terri, scutum veritatis opponere. Nam diaboli nihil dubitabat hanc esse technam. Pedem in publicum exponere si liceret, aut spiritum homo adhuc tenere si posset, incunctanter exiret, duellum prior ipse moueret, ac manum consereret. tanta mentis constantia, tanta erat eius ad Deum fiducia. Aiebat autem: Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat callidus persecutor. Ad hanc vocem turbo ille cum cecidisset, rursus exercitus iniquitatis adest: modò canis, modò

lupus: iterum leo vel vrsus, totum postremò diabolus, serpentinos pariter & ferales agebat motus. Bano intus filium iniquitatis irridere, & grandi cum fiducia subsannando dicere: Incepit in te Deus, satan, & increpet in te, qui elegit Hierusalem. Nec mora: legio euauit, nec vltra ciuitatem in monte positam impugnare ausa fuit. Tua sunt hæc, Christe, opera, tua virtus & magnalia: cuius viæ iustitia, & veritas omnia eloquia. Hæc tua est fidelis illa promissio, quam in nascentis Ecclesiæ primordio Apostolis, & per Apostolos omnibus militiam tuam professis donatuum in signe dedisti: languores scilicet in nomine tuo vt curarent, & dæmonia in perterrito pede calcarent. Quis autem liberius caput diaboli conculcauit? quis impugnantem se filium iniquitatis fortius expugnauit? Nec tamen in eo gaudere, quòd spiritus nequam sibi subijcerentur: sed potius summa niti ope, vt nomen suum in cælis conseriberetur.

Cap. 20. Hactenus per scopulos tribulationis & syrtes quotidiani martyrij oratio de milite Dei per nauigauerit: nunc secundis velis portus intrandus, & ad terram illam festinandum, de qua scriptum est: Iusti autem hereditabunt terram. &, Credo videre bona Domini in terra viuentium: quam sanctissimi agonis sui mercedem gloriosus Dei athleta Allouinus in perpetuam recepit hæreditatem. Ad quam possidendam cum videret iam imminere vocationem suam, incessanter se affligere, animamque fontem viuum

Nota singulari se affligendi genus.

Rom. 8.

Psal. 25.

Cap. 19.

Inferat eum terribilissimum cacodemum.

Psal. 17.

Alia dæmonum præstigia. Zach. 3.

Luc. 9.

Luc. 10.

Cap. 20.

Psal. 36.

Psal. 26.

viuum sitientem, & ad visionem conditoris sui infatigabili desiderio anhelantem, his verbis consolari quotidie: Expecta Dominum: viriliter age: confortare, & sustine Dominum. In hac exhortatione cum afflicto & penè exoscatum corpus modico indulset sopori, meruit dulcissima Dei bonitate consolari. Angelus enim in specie colubæ adfuit, & super filium notæ simplicitatis tam familiariter requieuit, vt videretur dicere: Super quem requiescam, nisi super humilem & trementem sermones Dei? Li-  
 quefactum statim & penè perterritum amici pectus iterum blandè refouet, ac totam cellulam tanti miri odoris flagrantia replet, vt raptum se æstimans, paradisi delicijs interesse cogitaret, & quasi iam laborum securus, diceret: Ecce hæreditas Domini. P<sup>sal.</sup> 126.  
 Non mihi nunc per scripturarum prata ingenij ducendus est riuius, quid innocentia, quid simplicitatis columba videatur habere: cur in ea spiritus sanctus super baptismum Christi legatur requieuisse: aut cur in ea Angelus electis Dei soleat apparere. Marth. 3.  
 Diues est ad loquendum materia, & sanctarum scripturarum testimonijs abundè trita, de quarum fonte etsi minus nobis suppeteret, possemus mutuare. Sed ad alia festinanti hoc solū sufficiat dixisse, meritò super eum in colūba Angelū venisse, qui colūbina plenus erat simplicitate: meritò illū odorē diuinū hausisse, qui secunda conscientia poterat dicere: Christi bonus odor sumus in omni loco. Cū verò recessisset visio, in se rediens, & vigilanti animo causam discutiens, velut si addidisset oleum flammæ, maiori adhuc sancti spiritus accendi amore: non dies, non noctes vacare, & deinceps in cælum clamare: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est: habitauit cum habitantibus Cedar. P<sup>sal.</sup> 119.

Subsequitur de thesauris Dei gloriosum miraculum, per quod qui desiderabat dissolui & cum Christo esse, clementer consolaretur: & qui hætenus studuerat lucernæ sanctitatis abscondere sub modio humilitatis, in tota summi Regis republica mirabiliter manifestaretur. Medio in centro sol æstuabat: populus qui cōuenerat, præsens intuebatur, cū ecce gloria Domini de loco sancto suo super iusti sui caput descendit, & in figura viuificæ Crucis militem suum illustrauit & coronauit. Cui ille rāta statim occurrit cum iucunditate, velut si non dubitans hoc suum verè corollariū esse, obuijs manibus illud videretur excipere & dicere: Mea hæc merces, mea est retributio. Crucifixo militauit: Crucis gloriam recognosco. Raram aut nullam cunctis retrò diebus visus admisisse lætitiā, omni deinceps proturbato mœrore, securus iam de sua remuneratione, quotidie gratulari & dicere: Me autem oportet gloriari in Cruce Domini nostri Iesu Christi. Iurè ergo in Crucis desuper descensione est mirabiliter glorificatus, qui Crucifixi filij Dei militiam professus, cū triumphato iam seculo, diceret cum Apostolo, Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo: meruit audire à Domino: Gaude & exulta Bavo, quia merces tua copiosa est in cælo. Galat. 6.

Festinat interim tempus, quò palmas Dominicæ putationis purgaretur, & flos, qui apparuerat, ad componendum summi capitis sertum colligeretur: cū ecce gloriosus Dei athleta lectum ægritudinis incidit, quam tamen longè antè præuidit & prædixit. Ingrauescebat sensim languor, & purpuream paradisi violam Austro flante gelidus repercutiebat pallor: orare tamen, & lassò anhelitu dura inter suspiria non ætati, non parere infirmitati: Monachos & plebem, quæ frequens aderat, calligato sermone hortari: lætus ipse cæteros super se plorantes consolari. Intelligeres eum non emori, sed migrare, & quasi præsentem Christum intueretur, dissolui desiderare. Familiarem habebat Dominum, Thurholtensis ecclesiæ presbyterum. Quem cū desideraret ad colloquendum, non facillè potuit haberi. Iter prolixum, vasta solitudo, nemus densissimum, non facillè præstabant transitum. Vocatur famulus, & ad requirendum eum festinare iussus, imperium non recusat, & incipit velle ire, quò nesciebat. Nihil cunctanti, sed de magistri fide præsumenti, ad est derēpente Angelus Domini, iter ostendit, ipse comitatur, Turholt vsque deducit, & exposito negotio, presbyterum assumit & recomitatur. Hunc vir Domini inter loquendum secretum habuit, curam funeris sui vt haberet, iniunxit, eius postremum officio communicauit. Felix presbyterium, felix homo ille, cuius manus preciosissimam Dei margaritam meruerunt attingere.

Et iā securis diuinæ vocationis admoueri ad radicē sanctissimæ arboris, cū ecce manibus & toto corpore in cælū extēsis, cōciues suos recognoscit Angelos, eorūque dulci delectatus præsentia, Vale, ait, seruatorū Dei Ecclesia: Christus ad est: egredere in occursum eius anima mea. In hæc verba, spiritum de huius facis iuro cū efflasset, præsentem cernēs Angelos, feliciter exprimit animā.

monachorum statim turba super eum irruit, & sanctissimum corpus deosculando, publicum luctum prior incipit. Aderat inpraesentiarum sanctus Episcopus Amandus, & venerabilis Abbas Florebertus, qui & ipsi cellulam ingressi, cernunt mirabilia Dei in martyrio militis sui. Quid enim viuens spiritus eius egerit, corpus mortuū loquebatur: in quo tota caro ita depasta videbatur, vt pelli adhererent ossa, & circa dentes tantummodò relicta labia. Quis interim non fletet humana cōpassione, aut quis non gauderet spirituali exultatione? Translatum verò funus sacerdotum Christi manibus, multo cum studio ceruicem feretro subijcientibus, media ecclesia beati Petri Apostoli ad pernōctandū locatur. Tota conuenerat vicinia: omne rus, omnes circa ecclesiae ministros & sacerdotes miserant, nec paruo reputabat se frustratum munere, cui non contigisset huic sanctae depositioni interesse. Erat interea illud miserabile, intueri pauperum turbam, tunc verè patre amisso orphanam, vestes & solaria, quae de manibus eius acceperant, ostendere, & totam ecclesiam incōsolabili luctu replere. Apparuit autem felix eius anima in ipsa exitus sui hora longè manenti sanctae virgini Gertrudi, petens vt mitteret linteamina, condendō funeri necessaria. Discite nunc diuites seculi, quorū cadauera putrescunt in serico & gemmis: discite, quod doceatis, & tandē incipite benè contemnere, quod malè amatis. Vos tegit byssus & purpura: pauper pro Christo Bauo, nec in funere habet nisi aliundè petita linteamina. Vos in auro sepulti, extructo sub marmore putrescitis: Bauo in humili loculo vix habet, vbi caput reclinet cum filio hominis. Et ecce versā vice, vos potentes tormenta premunt potenter: illum humilem humilis Deus remunerat clementer. Vos ex prophetica comminatione propter contritionem spiritus vlulatis in interitum: ille ex diuina consolatione ridet & dicit: Ecce homo qui non posuit Deum adiutorem suum. Nobile vestrum paludamentum mutatum est in confusionem & reuerentiam: pauperis sui tristem saccum scidit Deus, & circumdedit latitiā. Locus vester fumigauit, & non est inuentus: eius memoria apud Deum & homines est in benedictionibus.

Apparet anima eius S. Gertrudi.

Luc. 9.  
Sap. 6.

Esa. 65.  
Psal. 51.

Cap. 24.  
Nota quod sepelitur cū lampadibus & cereis.

Gandauum S. Bauonis corpore nobilitatur.

Psal. 147.

for. \* Honorio  
Cap. 25.

Expletis igitur, quae necessaria erant funeri, cum lampadibus & cereis & psallentium choris, in locū agonis sui, hoc est, in reclusionis cellulā reportatur, ibiq; ex officio sancti Episcopi Amandi iterum sepelitur, non iam ad ieiunandū, sed pane Angelorum satiandum: non ad sitiendū, sed fonte viuo potandū: non ad plorandum, sed Euangelico risu ridendum: ad nullam prorsus huius corruptionis afflictionem sustinendā, sed ad perpetuae consolationis stolam percipiendam. Felix patria, felix pagus, felix praeter ceteris Gandensis procinctus, non, vt olim, idolorū superstitionibus sordidis, & antiquorū tyrannorum vanis monumentis, sed cultu omnipotentis Regis, & protectione huius inuictissimi celestis curiae militis. Gloriosa dicta sunt de te, in cuius sinu requiescit vas electionis & gratiae, vas, quod omnipotens sigulus de communis terrae massa sibi cōposuit ad honorem, & omnibus sanctae Ecclesiae domum inhabitantibus ad vtilitatē. De hoc certè vase filij desolatorū credendo gustauerunt, & adipiscendo fontem salutis biberunt: alienigenae, & Tyrus, & populus Aethiopum vitale hinc hauserunt antidotū: nemo non accepit quod peteret, nisi quem pigra fides ab accipiendo retraheret. Et cum iam terrarum nullus sit angulus, cui sua hinc non fluxerit salus, in valle tua, Ganda, fuit specialius, te irrigat vberius, tibiq; sapit abundantius: quae sola penes te retines, quod in commune toti orbi prodest. Tu scilicet huius salutiferi vasis conseruatix, & miraculorum Dei in eo meruisti fieri penè quotidiana contemplatrix. Tibi \* possidius medetur corporum vulnera, & resuscitat animarum funera. Tu conseruadum recepisti, & reconsignabis in die Domini. O vallis, in summi montis sita vertice, & repleta pinguisima Dei vbertate. Non deficiet ex te caelestis frumenti granum, in qua est habitatio latantium: etenim Dominus in te habitabit in finē, & finibus tuis ponet pacem: seras portarū tuarū cōfortabit, & benedicet filiis tuis. Facta est autem huius preciosissimi vasis ab omnipotente artifice post multarū tribulationū excoctiones pijsissima purgatio, & in aeternitatis honorē gloriosa assumptio, Calendarū Octobriū die primo, anno à conuersione sua quadraginta dies minus de tertio, Dominicæ incarnationis sexcentesimo tricesimo primo, Heraclio Romanum Imperium, \* Martino vniuersalem administrante Pontificatum.

Præcessere statim ipsam beatæ sepulturae clausulam gloriosa miracula, & ex vase misericordiae propinata sunt pocula, quae non deficiēt in secula, nō ab oculis praesentium, nō à cordibus absentium, tantum cum fide inuocantium. Pauca pono de pluribus, duo

duo tantummodo de innumerabilibus, quæ ad declaranda sancti sui merita, Dei ostendit gratia. Hostilis inuidia, cuius opus semper iniustum, voluntas nunquam bona: inuidia, inquam, quæ foeminam & hominem de paradiso proiecit exulem, nunc quoque hominem cum foemina mulcabat poena misera. Stridor grauis, furor indomabilis, spuma continua, habitudo lachrymabilis, vita fastidiosa, notis & amicis omnibus nimis odiosa. Quid agerent? quod se verterent? Nulla spes, nulla consolatio: qui mederetur huic supplicio, inueniebatur nusquam gentium. solius enim Dei salus est hominum. Sed cum fama vulgante nec miseros lateret de tanti patris funere, opportunè rati auxilium sperare Domini, duris ligatos nexibus, virorū tractos manibus ad hoc diuinum propitiatorium inutiles, vt victimas tamen dirigunt. Orabat nō lingua, sed necessitas: non vox inuocantium, sed poena pereuntium: ignari & sensus, & scientiæ, tormentis suis prouocabant fontem misericordiæ. Subuenit fides populi clamantis, Sancte Bauo subueni: qui viuificasti membra mortua, malè vitantes istos libera. Tracti ad sacrum funus, vt orarent, vixque coacti feretrum vt cōtingerent, (mirabile miraculū) statim fugit dæmoniū, & emūdata vascula, Dei loquuntur magnalia. Clamor in altum tollitur, nomen Domini benedicitur: de cuius munificentiā sanctorū mors est preciosa. Hæc signorū initia, hæc humādum funus sanctitatis eius præciere indicia: idcirco maximè prædicabilia, quia Saluatori nostro (salua pace legentium) quodammodo conuenientia. In Christi enim morte etsi omnium peccatorum generaliter, Eux tamen & Adam facta est ereptio specialiter. In huius funere, licet de Christi munere, facta est liberatio maris & foeminæ. Vtrique per dæmoniū naturæ amisere pontificium: Vtrique per salutaris mortis precium, vitæ recepere beneficium. Seruū autem Domino, creaturam creatori cum respectu comparo. nam verba veritatis vera sint necessè est, quæ ait: Qui in me crediderit, opera quæ ego facio, & ipse faciet. Ille quidem potens, non ex accidenti, sed ex proprio: Bauo potens, non ex proprio, sed ex donante Domino: in quo quia credidit, in eo quoque cuncta potuit. Ac per hoc pedem capiti, membrum compono corpori, & in saluante cuncta Domino, non iniuria seruū prædico. Respectus enim talis est, vt ad substantiam species, ad vniuersale singularitas: quorum alterum præcedit ex conuenienti velut potestate, alterum subest ex consequenti velut necessitate.

Miracula  
ad sepulcrū  
S. Bauonis.

Solius Dei  
& salus ho-  
minum.

Dæmoni-  
ci duo ad fe-  
retri contra-  
ctum sanā-  
tur.

Iohan. 14.

Cap. 26.

Multa quidem præter hæc sunt, quæ in hoc suo nobili membro omnipotens non cessat quotidie operari: quæ si deberent per nos omnia annotari, dies antè nos deficeret, antè lassā manus importabili sub fasce succumbere. Pauca tamē aggredi cum vellemus, & modulū nostrum metiremur, illud in causā fuit nē progredieremur, quod lingua diū tacendo quasi eruginata, & necdum loquendi vsu eliminata, ad quædam alia intendebatur dicenda, in quibus quodā veluti præludio exercitata, tandem per Angelum calculo de altari contingeretur, ac demum ad tam diuinum opus præsumendum circuncideretur. Quod si quis calumniabitur, materiam viribus non aquā nos assumpsisse, nec diū, vt decebat, versasse: licet in prologo satis fecerimus, adhuc tamē id responsum volumus, eloquentiam nos non iactasse, sed Aegyptiorum abominaciones Deo nostro immolasse. Ouem quippè, animal simplex & mundum, quod Aegyptius abominatur edendum, Israëlites Deo suo offert, quoties quis superbam non eructuat loquacitatem, sed humilem profiteretur simplicitatem. Id præter ad silentium nostrum vel maxima causā accedit torcular graue, quo præter solitum Ecclesia sancta non modò grauiter premitur, sed importabiliter confringitur: vt necessè fuerit, Iesum pro peccatis nostris dormientem, excitare & dicere: Præceptor, salua nos: perimus. Quis enim siccis oculis pertranseat regna (signum desolationis) inter se diuisa, populorum quasi maris commotiones, lapidū sanctuarij in capite omnium platearum dispersiones? Dispersi sunt heu lapides sanctuarij: quia qui dicebantur Episcopi, confractis & venundatis ouilibus Christi, commissas oues opposuerunt lupis, & in fugam versi sunt, non pastores, sed mercenarij. In exemplum sunt ecclesiæ, manu eorum combusta, altaria sanguine humano cruentata, monachorum examina, pars captiuata, pars proturbata, ius & lex omnia confusa. Et quia quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium, cum inebriati fuerint sanguine aliorum, laqueos alterutrum tendunt: inuicem, quod dictu nefas est, Episcopi supplantant & supplantantur, captiuant & captiuantur: vt liquidò pateat, quia suorum met manibus ira Dei desæuiens in reos vlciscitur. Ipsa Romanæ dignitatis virgo præuaticata, abiit retrò, & in diebus nostris fracta sunt mammæ pubertatis eius.

Esa. 6.

Quid fit  
Deo spirita-  
lem offerre  
ouem.

Marth. 8.

Quæ sub Hé-  
rico 4 tēpo-  
ra fuerint,  
testatur hi-  
storia.  
Multi cum  
Antipapæ  
& Episcopi  
schismatici,  
De his hic  
agitur.

Non

Jerem. 25.  
27. & 43.

Non est dux, neque sacerdos, neque locus sacrificij: Hierusalem calcatur à gentibus: quia qui faciat bonū, est nullus. Miseri Israëlita, in quorū comparatione Nabuchodonosor seruus Dei scribitur. Quibus autem inter tot mala vix aut nullo modo viuere licet, quomodò dicere aut scribere aliquid libet? Quod solum restat, sanctos Dei patres & patronos nobis paremus, quorū felici remigio mare huius seculi enauigemus, & qui pro reatu iam mergimur, ex beneficio omnipotentis manūs releuemur, quæ verbo ventos sedare, & tranquillitatē nutu potest imperare. Ad quod obtinendū beatus Bauo medius constituatur. Bauo in corde, Bauo semper sit in ore. Ipse defensor & patronus, ipse apud omnipotentem iudicem intercessor sit continuus: qui me hæc cum deuotione scribentem, te Christianæ intueatur eum fide legentem.

VITA S. REMIGII EPISCOPI, AVTHORE FORTVNATO PRESBYTERO, CUIVS MEMINIT HINCMA-

*rus in præfatione ad vitam eius, quam xij. die Ianuarij reperies. Porro illam encomium subsequi debebat eiusdem Hincmari, quod cū eo tempore ad manum non fuerit, & sit lectu dignissimum, subiiciendum post hanc putauimus.*

Octobris 1.  
ppter eius  
translationem.

Montanus  
monachus  
eius & nari-  
uitatem &  
nomen præ-  
dicat.

Rapitur ad  
Episcopatu  
annos nat.  
viginiduos

Catalogus  
virtutu eius

Vitat offen-  
sionem &  
iaculantiam.



BEATI Remigij Antistitis depositio sancta, nobis hodierna die mysticæ festa solennitatis exhibuit, quæ annis singulis cū in se cursus temporum voluitur, nostris desiderijs innouatur. Hic itaque primis ortus natalibus, parentum nobilitate fulgebat. Quem diuina pietas non solum priusquam nasceretur, sed antequam conciperetur, elegit: tantum, vt Montanus quidā monachus, dum leuissimo sopore quiesceret, tertia fuerit admonitione pulsatus, vt matri suæ benedicat Cilinix, quod masculum conceptura esset, veridica relatione prædiceret, & nomen eius vel meritum designaret. Qui ilicò impleuit imperium, & fecundissima genitrici concipiendæ sobolis gaudia nunciauit. Illa verò sicut fidei & credulitatis non apparuit dubia, ita suscepit in partu, quod præciserat in vtero. Haud morosa exitit, haud incerta: felicissimum pignus secura protinus edidit, quod prius corde concepit. In quo assidue venturæ aratis merita dulcis infantia designabat, & quod ante conceptum mater agnouerat, ante tempora iam videbat. Studebat teneros annos morum maturitate vincere, & benevolentiam cordis, charitatis melle condire. Quid plura? Cū secundis successibus certatim sanctæ conuersationis studijs adolefcens Domino militaret, & vigesimo secundo anno secundioris meriti sumpisset exordium, in vrbe Rhemensium, omnium generaliter votis ad pontificale culmen raptus fuisse dignoscitur potius, quam electus. In quo statim sic apparuit aptus & deuotus officio, tanquam si quò nouiter ascendebat, iugiter præfuisset.

Fuit itaque in elemosynis largus, in vigilijs sedulus, in oratione deuotus, in charitate perfectus, in humilitate profusus, in doctrina præcipuus, in sermone paratus, in conuersatione sanctissimus. Nunquam inuenit in eo humani generis aduersarius, nec quod fraude deciperet, nec quod simulatione fuscaret. Synceritatē mentis, vultus sui serenitate monstrabat, & pietatem clementissimi cordis, ostendebat in lenitate sermonis. Quidquid ad salutem pertinere posset æternam, non minus implebat beatissimi operis studio, quam sermonis prædicatione docebat. Longum est itaque verbis exequi, nè irrogemus audientibus de nimia prolixitate fastidiū, quanta in eum ornamenta bonorum omnium, quæ sunt vel preciosa, vel maxima, supernæ remunerationis prerogativa contulerit. Studeamus ergò pauca differere, plurima prætere. Nam si tanta virtutum suarum insignia, aut ariditas nostri sermonis posset excolere, aut memoria retinere, prius habere poterit terminum lux hodierna, quam pagina.

Intendebat vir beatus Remigius iactantiā virtutis fugere, in quo non poterat gratia calica latere. Cū verò contigisset eum habere inter domesticos suos secretius conuiuium, & delectaretur in libertate charorum, descendebant ad eum passeres intre-

intrepidi; & in manu eius mensæ reliquias colligebant. Discedebant alij saturi, acce-  
debant alij saturandi. Sic mansuescebat feritas auium in operatione virtutum. Dum  
verò infedisset refectioni; nunquam auris eius sacra deerat lectioni. Nullus est præ-  
termissus gradus, qui non in eo faceret perfectionis cumulum.

Accidit autem quodam tempore, cum ex more pastoralis solertia parochias cir-  
cuiet, vt si negligenter aliquid in diuinis cultibus ageretur, fidelis Christi seruus  
agnosceret: in vicum, cui vocabulū est Calmaciacus, ipsius deuotionis studio acces-  
sit. Vbi dum quidam cæcus ab eo opem misericordiæ postularet; cœpit, qua dudum  
captus fuerat infestatione dæmonum, corporis vexatione torqueri. Tunc sanctus  
Remigius in oratione, cui semper animi sancta intentione vacabat, corporea sedu-  
litate se prostrauit; raptumque lumen pristinum reddidit oculis; & pestem immundi  
spiritus effugauit. O ineffabilis gratia pietatis! à quo dum substantia sola petitur, tri-  
plex remedium obtinetur! Victu pauit egenum; muneravit visu cæcatum; reddidit  
libertati captiuum. Atque irā contigit per hoc insignē mysterium; vt dum apparuit  
vnus in paupere; trinitas se ostenderet in salute.

Cæcum dæ-  
moniacum  
sanat.

Et sicut semper humani generis aduersarius suam non desistit ostendere nocendi  
virtutis potentiam, ciuitatem Rhemorum eodem tempore, surgentibus subito flam-  
marum globis, oborta nimium vastatione succederat; & iam ferè partem tertiam fa-  
uillis extantibus concrematio peracta consumpserat; & quod residuum erat, victrix  
flamma lambebat. Tunc cum huius rei ad beatissimum Remigium antistitem perue-  
nisset auditus, ilicò velut inuictus athleta ad ruinam vrbs celeri velocitate percurrit;  
atque se igni obuium; impleta oratione, monstrauit. Statimque velut quodam ro-  
tu fracta vel confissa, populo teste, in se vastatio reducitur incendij; & per patentem  
portam ad modū fugientis discessit: vt omnibus monstraretur, quod vir Deo plenus,  
fidei igne plus caluit; qui seuitiā tantæ indignationis & euicit, & suis extinxit meritis.

Flammarū  
globos suis  
extinguit  
meritis.

Quædam verò puella ab vrbe Tolosa, præclaris orta natalibus; ab adolescente in-  
fantia, vesani spiritus tenebatur obsidione captiua. Quam cum tenero amore dilige-  
rent pijsimi genitores, ad sancti Petri sepulcrum in Romana vrbe cum plurima mul-  
titudine & multa deuotione duxerūt: vbi quidam Dei seruus cum auxilio sacri cor-  
poris plurima patrabat signa virtutū, hanc tamen puellam cum nulla potuisset inter-  
cessione purgare, nec ab ipsa callidi hostis vires valuisset expellere, hoc respōsum an-  
tiquus hostis reddidit, diuini nominis obtestatione constrictus, quod nunquam al-  
terius de eodem habitaculo, nisi huius beatissimi Remigij antistitis emundatione pos-  
sit expelli. Tunc parentes eius, & ipsius Benedicti serui Dei, & Alarici Regis Gottho-  
rum assatibus suffragati, cum ægrota sobole ad sanctū Remigium antistitem perue-  
nerunt; deprecantes vt virtutem eius agnoscerent in purgatione sobolis, quam præ-  
scierant confessione latronis. Tūc beatus Remigius cum diurna luctatione se non  
esse dignum assereret, & consueta patientia repugnaret; precibus est populi suppli-  
cantis deuictus; vt orationem pro ipsa funderet, & parentum lachrymis condoleret.

Tunc sanctus Remigius, meritis sanctitatis armatus; verbi præcepit imperio, vt ini-  
quus prædo per quod ingressus fuerat, abscederet; & Christi famulā relaxaret. Itaque  
cum nimio vomitū & obscæno foetore per os, quod fuerat ingressus, abcessit. Sed  
paulopost discedente pontifice, sub ipsius horæ spatio, dum nimio labore fessa nuta-  
ret, vitali calore exempto, spiritū exhalauit; & spem salutis suis ademit. Iteratis autem  
precibus, supplicantium turba recurrit ad medicum. Beatus autem Remigius illud  
se accusat potius perpetrāsse facinus, quàm sanitatis præmium indulgisse; & extitisse  
homicidij reum; non contulisse remedium. Ad basilicam igitur S. Iohannis, vbi cor-  
pus iacebat exanime, populi obtentus deprecatione, regreditur; ibique sanctus Re-  
migius cum lachrymis ad paui-mēta sanctorum in oratione prosternitur; & reliquos,  
vt idem facerent, adhortatur. Tunc sanctus Remigius effuso lachrymarum imbre,  
confurgens; suscitauit mortuam, quàm prius sanauit ægrota. Quæ protinus ap-  
præhensā manu pontificis, cum integra incolumitate surrexit, & ad propria feliciter  
remeauit. Indicare enim possumus, quantus in præsentī miraculo fuit parentū sletus  
præ gaudio; laus populi præ triumpho. Putasne, cum quo gemitu, quantaque deuo-  
tione, Gloria in excelsis Deo, cecinerunt; qui per sacrum antistite diuina videre my-  
steria meruerunt? Potuit ille plebem suā de casu cuiuslibet periculi imminentis eri-  
pere; qui vitam mortuæ valuit restaurare.

Dæmonia-  
ca puella li-  
beratur.

Eadem ipsa  
mortua, ad  
vitā reuo-  
catur.

Inter huiusmodi igitur virtutū suarū insignia, elegit beatissimus Remigius athle-

Obdormit  
vir sanctif-  
simus in Do-  
mino.

ta Christi, transitum lethiferi soporis excipiens, procellam mundi, senio iam vrgente, deserere, & ad portum caelestis habitaculi peruenire. Post cuius obitum tanta ad sui corporis patrocinia fidelibus remedia tribuuntur, tantis vt agnoscat viuere meritis, quantis fulget exemplis. Huius verò poena dinoscitur defuisse martyrio, nõ deuotio confessioni. In illis ergò diuinis templorum oraculis, vbi eius patrocinia venerantur, quicquid cum fide petitur, inuenitur: & quod speratur studio, praestatur effectu. Profusus ergò vnanimiter precibus exoremus, vt nobis vitæ salutaris spatio indulgentiam, delictorum obrineat intercessio sancti Remigij pontificis cum auxilio redemptoris. Det etiam deprecatio eius generaliter in hoc mundo tranquilla pacis tempora, qui promisit iustis æterna præmia, Amen.

### ENCOMIUM EIVSDEM S. REMIGII, PER HINC MARVM ARCHIEPISCOPVM RHEMENSEM.



Psal. 83.

Iohan. 14.

1. Cor. 15.

In æterna  
beatitudine  
quique se-  
cundum me-  
ritum merce-  
dem acci-  
piet.

Hominum  
ministra,  
cum Ange-  
licis cõpa-  
rat officijs.  
Luc. 12.  
1. Cor. 3.  
Malach. 2.  
S. Remigius  
Angelorum  
confortium  
meruit.

Item Ar-  
changelorũ

Item super-  
narum Vir-  
tutum.  
Suprà in ci-  
uitate Ianu-  
arij.

Item cele-  
stium Pote-  
statum.

Episcopi à  
B. Remigio  
ordinati.  
Item cele-  
stium Prin-  
cipatum.

VIDEAMVS etiam quomodo hic beatus pater & pastor noster benedictionibus sibi à legislatore Deo datis, ipsius auxilio in seculi huius conuale lachrymarum ascensionem in corde suo disposuit, & de virtute in virtutem gratia Dei prouectus excreuit, vsquequò eum, quem semper desiderauit spiritu, facie ad faciem videre promeruit. Idem nanque Dominus in Euangelio dicit: In domo patris mei mansiones multæ sunt. Quod quasi exponens Apostolus, dicit: Alia claritas solis, alia claritas lunæ, alia claritas stellarum. Stella enim à stella differt in claritate, sic & resurrectio mortuorum. Quia in illa æternæ beatitudinis vita non dispari, vnusquisque iuxta dispar meritum locum disparem percipit, sed eiusdem disparilitatis damna non sentit, quia tantum sibi quantum perceperit sufficit. Et catholica doctrina didicimus, quia distinctæ cõuersationes hominum singulorũ agminum caelestium ordinibus congruunt, & in eorum sortem per conuersationis similitudinem deputantur.

Nam sunt plerique, qui parua capiunt, sed tamen hæc eadem parua piè annunciare fratribus non desistunt. Isti itaque in Angelorum numerum currunt. Et beatus Remigius, licet multiplex scientia Dei dono in eo esset, vt fidelis seruus & prudens, conseruis suis in tempore mensuram tritici, id est pro captu audientium ministravit, & secutus Apostolũ, prius barbaris lac potum dedit nõ escam. Et teste Malachia, quia sacerdos angelus Domini est. Vndè & sanctus Remigius sacerdos magnus Angelorũ confortium meruit.

Et sunt nonnulli, qui diuinæ largitatis munere referti, sacramentorum caelestium summa & capere præualent, & nunciare. Quò ergò isti, nisi inter Archangelorum numerum deputantur? Et beatus Remigius sapientiam loquens inter perfectos, quando malè sentientem hæreticum de vero Dei filio in Synodo catholicorum Episcoporum conuertit, in Archangelorum numero meruit deputari.

Et sunt nonnulli, qui mira faciunt: signa valenter operantur. Quò igitur isti, nisi ad supernarum virtutum & numerum & sortem congruunt? Et beatus Remigius, & rarus est: ad supernarum igitur virtutum sortem & numerum congruit.

Et sunt nonnulli, qui etiã de obsessis corporibus malignos spiritus fugant, eosque virtute orationis & vi acceptæ potestatis eiiciunt. Quò itaque isti meritum suum, nisi inter potestatum caelestium numerum, sortiuntur? Et sanctus Remigius virtute orationis & vi acceptæ potestatis, vt supra ostendimus, de obsessis corporibus malignos spiritus effugauit. Ergò inter potestatum caelestium numerum sortem accepit.

Et sunt nonnulli qui acceptis virtutibus etiam electorum hominum merita transcendunt. Cumque & bonis meliores sunt, electis quoque fratribus principantur. Quò ergò isti sortem suam, nisi inter principatum numeros acceperunt? Et beatus Remigius, huius Rhemorum ciuitatis Archiepiscopus, sanctis fratribus Vedasto scilicet à se ordinato in Atrebatu, Medardo in Viromandis, Lupo Sueffonis, Genebaldo in Lauduno, & reliquis in subiectis sibi ciuitatibus electis fratribus principatus, sortem suam inter principatum numeros accepit.

Et sunt nonnulli, qui sic in semetipsis cunctis vitijs, omnibusque desiderijs dominantur, vt ipso iure munditiæ Dei inter homines vocentur. Vndè & ad Moysen dicitur:

tur:

tur: Ecce constitui te Deum Pharaonis. Quò ergò isti, quorum comparatione ceteri homines, vt ita dixerim, serui sunt, nisi inter numeros dominationum currunt? Et beatus Remigius cunctis vitij omnibusque desiderijs in semetipso dominatus, iure munditiæ solus faciem Christi videre potuit, quandò ad eum & ad Regem Ludouicum ac Reginam, ceterosque adstantes in oratorio sancti Petri, vt supra est demonstratum, aduenit, & vt seruo sibi subiecto baptizando Regi potestatiuè precepit, dicens: Depone colla Sicamber: & Pipinum Regem, villam Anisiacum de ecclesia Laudensi auferre molientem, flagellauit. Inter principatum ergò numeros sortem suam accepit.

Et sunt nonnulli, qui dum sibi metipsis vigilanti cura dominantur, dum se sollicita intentione discutiunt, diuino timori semper inhærentes, hoc in munere virtutis accipiunt, vt iudicare rectè & alios possint. Quorum profectò mentibus dum diuina contemplatio præstò est, in his velut in throno suo Dominus præsidens, aliorum facta examinat, & cuncta mirabiliter de sede sua dispensat. Quid ergò isti, nisi throni sui conditoris sunt, vel quò, nisi ad supernarum sedium numeros adscribuntur? Per quos dum sancta Ecclesia regitur, plerunquè de quibusdam suis infirmis actibus etiam electi iudicantur. Quod & per sanctum Remigium, actum fuisse legimus, quandò electum Dei Genebaldum Episcopum de suis infirmis actibus iudicauit, & post iudicium cordi suo Domino præsidente, ipsius iussione in ordine episcopatus illum restituit. Constat igitur beatum Remigiū ad supernarum sedium numerum esse adscriptum.

Et sunt nonnulli, qui tanta Dei ac proximi dilectione pleni sunt vt Cherubim iure nominentur. Quia enim Cherubim plenitudo scientiæ dicitur, & Paulo docente didicimus, quia plenitudo legis charitas: omnes qui Dei & proximi charitate ceteris amplius pleni sunt, meritorum suorum sortem inter Cherubim numeros perceperunt. Et qui ea, quæ superius de eo lecta sunt, sollicitamente intendit, quam plenus charitate fuerit, patenter intelligit. Quantaque scientia repletus extiterit, dictis & factis suis, & testimonio sancti papæ Hormisdæ, ex præmissis aduertit. Igitur sanctus Remigius meritorum suorum sortem inter Cherubim numeros percipere studuit.

Et sunt nonnulli, qui supernæ contemplationis amoris facibus accèssi, in solo conditoris sui desiderio anhelant, nil iam in hoc mundo cupiunt, solo æternitatis amore pascuntur. Terrena quæque, abijciunt, cuncta tæporalia mente transcendunt. Amant & ardent, atque in ipso suo ardore requiescunt. Amando ardent, loquendo & alios accendunt. Et quos verbo tangunt, ardere protinus in Dei amore faciunt. Quid ergò istos nisi Seraphim dixerim? Quorum cor in ignem conuersum, lucet &urit: Quia & mentium oculos ad superna illuminat, & compungendo in stertibus, vitiorum rubiginem purgant. Quia ergò ad amoris sui conditoris inflammati sunt, quò nisi inter Seraphim numerum sortis suæ vocationis acceperunt? Qualiter autem beatus Remigius in amoris sui conditoris arserit, loquendo & alios accenderit, gens integra Fræcorum, cum Rege ad catholicam fidem prædicatione illius conuersa, testatur. Qualiter verò terrena quæque abiecerit, cuncta temporalia mente transcendit, solo æternitatis amore pascus ad amoris sui conditoris inflammatus extiterit, fidem faciunt verba quibus conditoris desiderio succensus, penè continuè ore, semper autem corde dicebat: Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte. Sitiuit anima mea ad Deum viuum, quandò veniam & apparebo ante faciem Dei, satiabor dum manifestabitur gloria eius. Inter Seraphim ergò numerum sortem suæ vocationis accepit. Cum quibus sancta eiusdem viri Apostolici anima vnà cum suis consortibus in cælesti lætatur gloria.

Sed tunc nimirum multò perfectius idem & sui participes lætabuntur, cum recepta carne immortalis, receptis in eadem beatitudine consensibus suis & fratribus cunctis, quos adhuc in terris certare conspiciunt, non habebunt vltra quò intuitum cogitationis suæ foras vel ad modicum mittant, habentes secum intus Deum, de cuius visione superna gaudeant. Vbi illud primum & maximum Domini mandatum integrum perficitur, ad cuius perfectionem in hac vita iusti pro suis quique viribus accinguntur: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & in tota mente tua, & diliges proximum tuum sicut teipsum. Quia quo viciniùs præsentem Domini vultum cernunt, eo se ardentius eius dilectioni totos impendunt, quò proximis suos omnes esse electos ac Deo dilectos agnoscunt. Quo corda illorum non minus quam sua, sincero amore referta respiciunt, eo illos ipsi non minus quam seipsos amare delectantur. Nam pro fideliter laborantibus in huius vitæ

Exod. 7.  
Hæc omnia  
suprà in eius  
Vita 13, Iu-  
nuarij fol.  
297. & 306.

Item cæle-  
stium Prin-  
cipatum.

De lapsu  
Genebaldi  
Episcopi ha-  
betur ibidè  
13. Iannarij  
fol. 298.

Item super-  
norū Thro-  
norum.

Rom. 13.

S. Remigius  
plenus cha-  
ritate & sci-  
entia, ideò  
confortium  
Cherubim  
meruit.

Psal. 41.  
Sanctus Re-  
migius ar-  
dens in Dei  
amore inter  
Seraphim  
locum for-  
titur.

Perfectius  
gaudebunt  
iusti post  
resurrectio-  
nem assium-  
pro corpo-  
re.  
Matth. 22.  
Mar. 12.

Sācti in ca-  
lo pro nobis  
viuentibus  
orant.  
Ecce purga-  
torium.

Con repro-  
bis iustos, &  
cōtra iustos  
reprobos in  
suis pœnis  
intueri cō-  
cessum sit.

Sancti ex  
facie Dei  
omnia que  
in creaturis  
aguntur vi-  
dent.

Debet San-  
ctorum glo-  
ria ad iusti-  
tiam nos ani-  
mare, malo-  
rū vero pec-  
na à pecca-  
tis arcere.

Apoc. 14.  
S. Remigius  
virgo.

Prou. 18.

1. Iohan. 1.

Confessio est  
prima salu-  
tis spes: se-  
cunda, Dile-  
ctio.

1. Pet. 4.

Tertio, ora-  
tio.

Omnia pec-  
cata Bap-  
tismate dilu-  
untur.

Similiter  
baptismo  
pœnitentiæ.  
Psal. 6.

Iordanis ri-  
uus iudicij  
dicitur.

agone sancti Dei orant, eisq; cōpatiuntur. Sed & pro eis, vt supra didū est, qui pro-  
pter bona quidem opera ad electorum sortem sunt præordinati, sed propter mala  
aliqua, quibus polluti de corpore exeunt, post mortem castigandi pro qualitate ope-  
rum, pœnis excipiuntur, & purgati, ad beatorum perueniunt requiem. Pro his ve-  
rò, qui iam corporibus exuti sunt æternis supplicijs traditi, quanuis in suæ naturæ  
bonitate misericordiam habeant, iam authoris suæ iustitiæ coniuncti, tanta rectitu-  
dine constringuntur: ipsi quippè iudici concordant cui inhærent: & eis quos eripere  
non possunt, nec ex misericordia condescendunt, quia tanto illos à se vident extra-  
neos, quanto & ab eo, quē diligunt, authore suo conspiciunt repulso: & erecti iam  
per iustitiam iudicij, eis nullo modo ex aliqua compassione miserētur. Verū & an-  
te retributionem extremi iudicij, iniusti in requie quosdam iustos adspiciunt, vt eos  
videntes in gaudio, non solum de suo supplicio, sed etiam de illorū bono crucientur.  
Iusti verò in tormentis semper intuentes iniustos, vt hinc eorū gaudium crescat, quia  
mala conspiciunt, quæ misericorditer euaserunt. Tantoq; maiores ereptori suo gra-  
tias referunt, quanto vident in alijs quid ipsi perpeti, si essent relictī, potuerint. Nec  
illam tantæ beatitudinis claritatem apud iustorum animum fuscabit adspēta pœna  
reproborum: quia vbi iam compassio miseræ non erit, minuere proculdubio beato-  
rum latitiam non valebit. Et quanuis eis sua gaudia ad perfruendum plenè suffici-  
ant, mala tamen reproborum absque dubio semper adspiciūt. Quia qui creatoris sui  
claritatem vident, nihil in creatura agitur quod videre non possint.

Sicut igitur audita sanctorū gloria, audita reproborū miseria, auditis huius sanctis-  
simi patroni nostri meritis, auditis beneficijs, quæ in miraculorum patracione ac sa-  
nitatum largitione, credentes & deuoti homines ipsius patrocinijs per donum gra-  
tiæ meruerunt, vt nobis talia eius intercessione impetiri desideramus, ita & auditis  
vltionum vindictis, quæ peccantes ac rebelles, ipsius meritis per retributionem iusti-  
tiæ sustinuerunt, in peccatis, & quod adhuc est grauius, in peccatorū pertinacia rebel-  
les persistere timeamus, nè similibus aut grauioribus supplicijs obruamur, si tātis ac-  
talibus exemplis cognitis, nec beneficijs ad bene agendum prouocamur, nec territi  
vindictis à malis nos cohibemus. Flagellorum enim vindictæ nobis illatæ, si nos à pec-  
cando reuocant, & ad pœnitentiam prouocant, & post pœnitentiā nos crimina non  
remaculant, finis sunt nostrorū præcedentium peccatorū. Sin aliter, sunt initium se-  
quentium tormentorū. Cognoscetes ergo hunc patronū ac protectorem nostrum  
esse vnum de illis, de quibus scriptū est, Hi sequuntur agnum quo cunquē ierit: timea-  
mus in conspectu Dei & in oculis eius peccare: peccantes autem, non erubescamus  
peccata nostra, quæ nouit, Deo, & illi corde cōtrito & humiliato, per lachrymas cōfi-  
teri, & indulgentiā cum dignis pœnitentiæ fructibus postulare. Nemo aliqua suorum  
numerositate vel enormitate scelerum confusus, de salute impetranda diffidat, & ba-  
rathrum desperationis incidat, iuxta illud Salomonis: Impius cum venerit in profun-  
dum malorū, contemnit. Habemus enim confitentes peccata nostra, & petentes ven-  
niam, de impetranda indulgentia ancoram fidem ac spei, per Iohannem Apostolum  
nobis depromptam. Si confiteamur, inquit, peccata nostra, fidelis & iustus est Deus  
vt remittat nobis peccata nostra. Et quia sine peccato in hac vita esse non possumus,  
prima salutis spes est confessio, nè quisquam se iustū putet, & ante oculos Dei erigat  
ceruicē: deinde dilectio, quia charitas operit multitudinem peccatorū. Pulchrè autē  
vtrunque Apostolus simul nobis insinuat, quòd & rogare pro peccatis debeamus, &  
impetremus de Deo indulgentiam cum rogamus. Ideò & fidelem dixit Dominū ad  
remittenda peccata, fidem pollicitationis suæ seruantem: quia qui orare nos pro de-  
bitis & pro peccatis docuit, paterna misericordia promisit & veniam secuturā. Iustū  
quoquē eum asseuerat, quia veræ confessioni iustè dimittit. Peccata nostra præterita  
in baptismatis perceptione nobis donata sunt, atramen post baptismum multa commi-  
simus, sed lauari iterum baptismatis aqua non possumus. Quia ergo & post baptismum  
inquinauimus vitā, baptizemus lachrymis conscientiā, & quasi quotidiano Iordanis  
baptismate lachrymis conscientiā nostræ compunctiōnis ab omni vitiorum subripi-  
entium cōtagione purgemus, iuxta eum qui dicit: Lauabo per singulas noctes lectū  
meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Vndè rectè Iordanis riuus iudicij inter-  
pretatur. Quia nimirum electi quique quo sollicitius suam conscientiam discutiendo  
examinant, eo latiores ex intimo cordis fonte lachrymarum fluius fundunt. Et quia  
minùs perfectos se esse depræhendūt, sordes suæ fragilitatis vndis pœnitentiæ diluunt,  
&

& paruulos cogitatus suos ad petram, videlicet Christum allidunt, omnesque sensus mentis ac corporis petra spiritalis exercitibus circuncidere student, Petra, inquit, erat Christus. Cuius fide, spe & charitate non solum in baptisate, sed & in omni prorsus actione deuota purificatur corda bonorum. In quo pietatis exercitio, si nos viderit hic Dominus & patronus noster fideliter laborare, data intercessionis manu, cursum nostrum iuuabit, qualiter ad portum aeternae salutis peruenire possimus. Legit enim in lumine incircumscripto cum beatissimis spiritibus gloriae conditoris sui assistens, quia libenter obliuiscitur omnipotens Deus quod nocentes fuimus, paratus est poenitentiam nostram nobis ad innocentiam deputare. In die quippe baptismatis, omnibus nos antiqui hostis operibus, atque omnibus pompis abrenunciare promissimus, sed quod promissimus minimè seruamus. Ad exercenda praua opera, ad concupiscendas mundi pompas dilapsi sumus. Inquinati ergo post aquam salutis, renascamur ex lachrymis. Apud misericordem nanque iudicem nec ille fallax habebitur, qui ad veritatem reuertitur etiam postquam mentitur. Quia omnipotens Deus dum libenter nostram poenitentiam suscipit, ipse suo iudicio hoc quod errauimus, abscondit.

Ceterum nemo fidelium de huius patroni nostri meritorum in caelis virtute dubitet, cui adhuc mortali carne in terra degenti Dominus potestatem dedit ligandi & absoluendi, mortuos suscitandi, omnem languorem & omnem infirmitatem curandi. Ad culus corporis sepulcrum, sicut multis indicijis frequenter est demonstratum, viuentes aegri veniunt & sanantur. Periuri veniunt, & a demonio vexantur. Daemoniaci veniunt, & liberantur. Quomodo ergo viuit illic, ubi viuit, si in tot miraculis viuit hic, ubi corpus eius mortuum iacet? Hunc ergo in causa nostri examinis quam cum districto iudice habemus, patronum faciamus. Hunc in die tanti terroris illius, defensorem adhibeamus. Certè si apud quenquam magnum iudicem causa quelibet nostra esset die crastina ventilanda, totus hodiernus dies in cogitatione duceretur, aliquem patronum quaereremus, magnisque precibus ageremus, ut apud tantum iudicem nobis defensor veniret. Ecce districtus iudex Iesus venturus est, tanti illius Angelorum Archangelorumque, concilij terror adhibetur. In illo conuentu causa nostra discutitur, & tamen nos patronum modò quem praestò habemus, non quaerimus, quem tunc defensorem habeamus. Adest defensor noster beatus Remigius, rogari vult, atque, ut ita dixerim, quaerit ut quaeratur. Hunc ergo adiutorem nostrae orationis quaeramus, ut tunc protectorem nostri reatus inueniamus. Quia ne punire peccatores debeat, rogari vult & ipse qui iudicat. Unde & tam longo tempore comminatur iram, & tamen misericorditer expectat. Sic autem nos & misericordia eius refoueat, ut nullo modo negligentes reddat. Sic peccata nostra perturbent, ut mens in desperationem non proruat. Quia etsi praesumentes metuumus, & metuentes speramus, aeternum regnum citius adepturi sumus, istius patris & patroni nostri meritis & Deo dignis orationibus. Curramus ergo velocissimis fidei pedibus, extensis mentium manibus, ad protectionem illius, atque ad sacratissimum corpus eius fletibus insistamus. Promereri nos veniam eius intercedentibus meritis deprecemur, ut quia nostris non possumus, eius meritis apud Dominum veniam impetremus. Et qui velamen bonorum operum, quo peccata nostra tegamus, non habemus, eius meritis & intercessionibus, puris confessionibus & profusis lachrymis, ante eius sanctam memoriam proidentes, nostra crimina diluamus, & bonis operibus abstergamus. Sed & ubicumque in adiutoriū nostrae salutis fideliter eum inuocauerimus, non deerit ab exauditione, inhaerens Christo, sicut & alia eminentiora membra ipsius qui ubique praesens est maiestate, qui quod dum districtus iudex sustinet, & adhuc manum non exerit in percussione, dum a retributione ultionis intimae, esse quadam temporis securitas indicetur, debemus malum quod sequitur, flammarum scilicet poenas aeternas, intolerabiles atque continuas pensare, pensantes gemere, gementes vitare, ea quae commissimus peccata indefinenter adspicere, adspicientes flere, flentes abstergere. Crimina in quibus delectabiliter diu iacimus, non perfunctorie, sed quotidie atque si fieri potest continuè amarissimis lachrymis studeamus abluere, elemosynis abstergere, sacris hostijs expiare. Haec est pacis petenda nostra legatio, quae Regem ad discutiendum & iudicandum nos venientem placat. Nulla nos prosperitatis transitoriae latitia dissoluat, nec mentis nostrae oculos ea quae sunt transitoria obstruant, ne caecos ad ignem ducant.

Curandum quoque magnoperè nobis est, & cum magnis quotidie fletibus cogitandum, quam saeuus, quam terribilis sua in nos opera requirens in die exitus nostri princeps huius mundi veniet, si etiam ad Deum carne morientem venit, & in illo aliquid quaesitum, in

1. Cor. 10.

S. Remigius  
fidelis apud  
Dominum  
pro nobis  
intercessor.Misericordis  
Dei in  
poenitentibus  
clementia.

Math. 18.

Ad eius se-  
pulcrum multa  
sunt miracula.Arguit nostrum  
reporum  
author.Vult Deus  
rogari, ut  
parcat.Christus Deus  
ubique  
praesens maiestate.Attende quibus  
exercitijs sint  
expianda peccata.Diabolus,  
quod suum  
est, in Christo  
quaesitum  
quaerit.

quo inuenire nil potuit? Quid itaq; nos miseri dicturi, quid acturi sumus, qui innumera mala commisimus? Quid requirenti aduersario & multa sua in nobis inueniēti dicemus, nisi solum quod nobis est certum refugium, solida spes: quoniam à peccatis quæ post baptismum commisimus, lachrymis abluti, per confessionem & dignos poenitentiae fructus expiati, & meritis ac orationibus sanctorum Christo reconciliati, atque per actionem corporis & sanguinis eius, in fide recta permanentes, unum cum illo facti sumus ipsi incorporati, in quo princeps huius mundi & suum aliquid requisit & inuenire minime potuit? Quoniam solus est inter mortuos liber, à quo nos & à peccati iam seruitio veraci libertate soluimus, quia ei qui verè liber est, per corporis & sanguinis eius actionem unimur. Sicut enim verè carnem corporis nostri Christus assumpsit, & verè homo ille qui ex Maria Virgine natus est Iesus, Dei filius est, non quemadmodum alij homines per gratiam, sed natura filius ex substantia patris: ita vera est caro & verus est sanguis eius, quæ ad manducandum & potandum in mysterio sumimus, sicut ipse testatur.

Digni sunt  
penitentia  
fructus fa-  
ciendi.

Psal. 87.

Vnimur cum  
Christo, per  
sacra Eu-  
charistia  
suscep-  
tionem.

Nota le-  
ctor quæ hic  
dicuntur de  
S. Euchari-  
stia.

Iohan. 6.

Et nos qui verè sub mysterio carne & sanguine corporis sui sumimus, per ea, naturali-  
liter unum cum illo efficitur. In quibus manet post consecrationem similitudo panis  
& vini, nè quid sit horror cruoris, sed manet in eis gratia redemptionis. De naturali  
enim in nobis Christi veritate, ipse ait: Caro mea verè est esca, & sanguis meus verè  
est potus. Qui edit carnem meam, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. De  
veritate carnis & sanguinis eius non relictus est ambigendi locus. Nunc enim & ipsius  
Domini professione & fide nostra verè caro est, & verè sanguis est. Et hæc accepta atque  
hausta, id efficiunt, ut & nos in Christo, & Christus in nobis sit. Est ergo in nobis ipse  
per carnem, & sumus in eo dum secum hoc quod nos sumus in Deum est. Quoniam autem  
in eo per sacramentum communicata carnis & sanguinis eius sumus, ipse testatur, dicens:

Probat Au-  
thor nos cum  
Deo uniri  
S. Euchari-  
stiam.

Iohan. 14.

Iohan. 6.

Ibidem.

Christus per  
Patrem, &  
nos per Chri-  
stum uiui-  
mus.

Et hic mundus me iam non videt: vos autem me videbitis, quoniam ego uiuo, & vos ui-  
uetis, quoniam ego in patre meo, & vos in me, & ego in vobis: ut cum ille in patre per  
naturam diuinitatis est, nos contra in eo per corporalem eius natiuitatem, & ille rur-  
sum in nobis per sacramentorum inesse mysterium creditur. Quam autem naturalis in no-  
bis hæc vnitas sit, ipse ita testatur est: Qui edit carnem meam, & bibit sanguinem meum,  
in me manet, & ego in eo. Non enim quis in eo erit, nisi in quo ipse fuerit, eius tantum  
in se assumptam habens carnem, qui suam sumpserit. Perfectæ autem huius vnitatis  
sacramentum ipse docet, dicens: Sicut misit me uiuens pater, & ego uiuo per patrem,  
& qui manducauerit me, id est carnem meam, & ipse uiuet per me. Viuit ergo per  
patrem, & quo modo uiuit per patrem, eodem modo nos per carnem eius uiuimus.  
Omnis enim comparatio ad intelligentiam formam præsumitur, ut id de quo agitur se-  
cundum propositum exemplum assequatur.

Hæc ergo vitæ nostræ causa est, quod in nobis carnalibus manentem per carnem  
Christum habemus, videtur nobis per eum ea conditione, quia uiuit ille per patrem.  
Si ergo nos naturaliter secundum carnem per eum uiuimus, id est naturam carnis suæ  
adepti, quomodo non naturaliter secundum spiritum in se patrem habeat cum uiuat  
ipse per patrem? Per patrem autem uiuit, dum natiuitas non alienam intulit diuersamque  
naturam, dum quod est & ab eo est, nec tamen ab eo per aliquam incidentem naturam  
dissimilitudinem separatur, dum in se per natiuitatem habet patrem in virtute naturam,  
cui veraciter unimur per incarnationis suæ mysterium. Quod quotidie in catholica ce-  
lebratur Ecclesia, sicut præfiguratum legitur in sacra historia. Venit Elias ad Iordanem,  
& exutus pallio suo percussit aquas ac diuisit. Venit Dominus ad fluuium mortis quo  
genus humanum mergi consueuerat, & exuens se ad tempus habitu carnis quem sumpse-  
rat, mortem moriendo percussit, ac vitæ nobis iter resurgendo patefecit. Recte etenim  
per Iordanem fluxus nostræ mortalitatis ac defectus exprimitur, quia & Iordanis Lati-  
nè descensus eorum dicitur, & ipse fluuius in mare mortuum influens, laudabiles suas ibi  
perdit aquas. Transit autem Elias diuiso Iordane per siccam, transit & Eliseus: quia resur-  
gens à mortuis Saluator, fidelibus quoque suis spem resurgendi tribuit. Transito Iordane  
Elias, dedit optionem Eliseo postulandi quæ uellet: Et Dominus impleta resurreccio-  
nis gloria, plenius discipulorum sensibus inseruit, quod & antea permisit: quia quocumque  
petieritis in nomine meo, hoc faciam. Petijt Eliseus ut fieret spiritus Eliæ duplex in se &  
edocti à Domino discipuli promissam spiritus gratiam accipere desiderabant, qua non  
vni tantum genti Iudææ, quam ipse præsens, in carne docuit, sed & cunctis per orbem  
nationibus prædicare sufficerent. An non duplicem spiritus sui gratiam pollicebatur, cum  
ait: Qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet?

Christus p-  
per carnis  
dissimilitu-  
dinem à Pa-  
tre separa-  
tur.

4. Reg. 2.  
Pallio Eliæ  
figura cor-  
poris Chri-  
sti.

Iordanis  
quid desi-  
gnet.

Quid exas-  
tus.

Iohan. 13.  
& 15.  
Quid du-  
plex spiritus  
Eliæ.

Iohan. 14.

Ser-

Sermocinātibz Elia & Eliseo, subito currus & equi ignei rapuerūt Eliā, quasi vsq; in cælū. Qui profectō currus & equi, Angelicæ sunt intelligendæ Virtutes. De quibus scriptū est: Currus Dei decē millibus multiplex, millia latantium: Dominus in illis. & iterū: Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignē vrentē. Horū nanq; Elias subsidio, vtpotē homo purus, quō à terra tolli posset agebat. Et Dominus cum Apostolis loquens, subito vidētibus illis eleuatus est, & si non Angelico fultus auxilio, Angelico tamen comitatus obsequio. Vereq; est assumptus in cælū, Angelis quoq; idiplum attestantibus, qui illis dixerūt: Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælū, sic veniet. Subleuatus ad cælū Elias, dimisit Eliseo pallium quo erat indutus. Ascendens in cælū Dominus, sacramenta humanitatis assumptæ discipulis, immō Ecclesiæ quibus sanctificaretur in virtute dilectionis, ac caleferet, reliquit. Assumens Eliseus pallium Eliæ, percussit eo aquas Iordanis, & vbi inuocauit Deū Eliæ, diuisæ sunt, & transijt. Assumpserūt Apostoli, assumpsit instituta per eos omnis Ecclesia, sacramēta sui redemptionis. Quibus spiritualiter erudita, abluta & consecrata, ipsa quoq; inuocato nomine Dei patris, impetū mortis superare, eiusq; obstaculo contēpto, ad vitā transire didicit sempiternā, iuxta quod Dominus in Euāgelio dicit, inquiens: Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, itā exaltari oportet filiū hominis: vt omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Quoniam qui credens in Christum, passionis suæ sacramenta credendo, confitendo, sinceriter imitando, fideliter sumit, saluatur inperpetuū ab omni morte quam peccando in anima patiter & carne contraxit, & non solum perditionem euadet poenarum, sed & vitam percipiet sempiternam.

Ad quam beatæ & gloriosæ semper Virginis & genitricis suæ Mariæ Dominæ nostræ, ac istius patroni nostri beati Remigij meritis & intercessionibus, in fide recta & bonis operibus nos perseuerantes, & per acceptionē corporis & sanguinis sui vnū fecum effectos perducere dignetur, & per eadem humilitatis eius sacramenta vsque ad contemplandā diuinitatis eiusdem gloriā, quam ipse fidelibus seruis suis fidei pierate pollicetur, dicens: Qui diligit me, diligitur à patre meo, & ego diligā eū, & manifesta- bo ei meipsum. Meipsum manifestabo, inquit, id est, non qualem me omnes conspiciere, qualē etiam inuidi crucifigere, sed qualē in decore suo Regem seculorū soli videre possunt oculi mūdi sanctorū: talē me ad rependendā vicē dilectionis, his qui me diligūt, ostendam. Pertingere faciat Christus Iesus Deus & Dominus, conditor & redemptor, atque ab omni morte ac corruptione saluator noster, in qua cum Deo Patre, Spiritu sancto coæternus & consubstantialis ac coæqualis, viuat & regnat per omnia secula seculorum, Amen.

VITA S. LEODEGARIJ EPISCOPI AVGVSTO-  
DVNENSIS ET MARTYRIS, AVTHORE VRSINO, QVI

*eam scripsit, iubente Ansoaldo Pictauiorum Episcopo, Stylum passim  
nonnihil elimauit F. Laur. Surius.*

PRAEFATIO AVTHORIS.

**D**omino, sanctoque Pictauiorū pōtifici Ansoaldo, peccator Vrsinus. Iussioni obtemperās vestra, beatissime papa, summoperē vrgēte Audolpho, patrē monasterij beati Maxentij, vt de vita & passione beati Leodegarij, pauca è multis eius bonis cōmemorando scriberem: equidem opus suscipere atque etiam edere cupiebam, sed imperitia & simplicitas mea atque iners facundia non valet explicare tanti viri virtutes. Cuius quidem patientia modernis innotuit temporibus, sed multa iam antē perpeffus est, quæ nemo nouit, nisi ille solus, cui ea intrinsecus exposuit. Nam finis operis ostendit extrinsecus, quanta intūs clam & nemine cōscio sit operatus. Quæ tamen mihi de eius vita cognita sunt, multorū relatione comperta, quāquā rustico sermone, vobis imperātibus, edere conatus sum: in quibus si interdū prolixioribus verbis vsus videbor, feci id, vt à veritatis linea non discederem. Si quid verò ex eius virtutibus prætermisi, non studio id factum est, sed ignorantia. Puto autem etiam si quis multa sermonis sublimitate & eloquentia huius viri Dei res gestas apertius explicare velit, non posse id citra mendacij notam fieri. Poteram fortassis etiam ego, annuēte Deo, occultis & incognitis verbis vti: sed ea causa nolui, vt rustici & illiterati me possint intelligere, & homines pij ac Deo deuoti eius imitari exempla appetant, cuius miracula cognouerint.